OPUSCULUM III.

LIGNUM VITAE

PROLOGUS.

Crux Christi mente et carne circumferenda.

1. *Christo confixus sum cruci,* ad Galatas secundo [1].

Verus Dei cultor Christique discipulus, qui Salvatori omnium pro se crucifixo perfecte configurari desiderat, ad hoc potissimum attento mentis conatu debet intendere, ut Christi Iesu crucem circumferat iugiter tam mente quam carne, quatenus praefatum Apostoli verbum veraciter valeat in semetipso sentire. Porro huiusmodi affectum et sensum is duntaxat apud se vivaciter experiri meretur, qui, dominicae passionis non immemor nec ingratus, laborem et dolorem amoremque crucifixi Iesu tanta *memoriae* vivacitate, tanto *intellectus* acumine, tanta *voluntatis* caritate considerat, quod veraciter illud sponsae proferre potest eloquium [2]: *Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.*

Passio Christi meditanda.

Intentio auctoris.

2. Ut igitur praefatus in nobis accendatur [3] affectus, formetur cogitatus, imprimatur memoria, ex sacri Evangelii silva, in qua de *vita, passione* et *glorificatione* Iesu Christi diffuse tractatur, colligere studui hunc *myrrhae fasciculum*, quem et *paucis* et *ordinatis* et *correspondentibus* sibi verbis compegi propter facilitatem memoriae, nec non *simplicibus, consuetis* et *rudibus* propter declinandum curiositatis vitium, fovendam quoque devotionem et aedificandam fidei pietatem. — Et quoniam imaginatio iuvat intelligentiam, ideo quae [4] ex multis pauca collegi in imaginaria quadam arbore sic ordinavi atque disposui, ut in prima et infima ramorum ipsius expansione Salvatoris *origo* describatur et *vita,* in media *passio,* et *glorificatio* in suprema. Et in prima quidem ramorum serie quatuor altrinsecus secundum alphabeti ordinem ponentur versiculi, similiter in secunda et tertia, ex quorum quolibet instar fructus unica pullulatio pendet, ut sic sint quasi duodecim rami afferentes duodecim fructus iuxta mysterium *ligni vitae* [5].

Arbor imaginaria delineata.

Ipsa mente describenda.

3. Describe igitur in spiritu mentis tuae arborem quandam, cuius radix irrigetur fonte scaturitionis perpetuae, qui etiam *excrescat in fluvium*

---

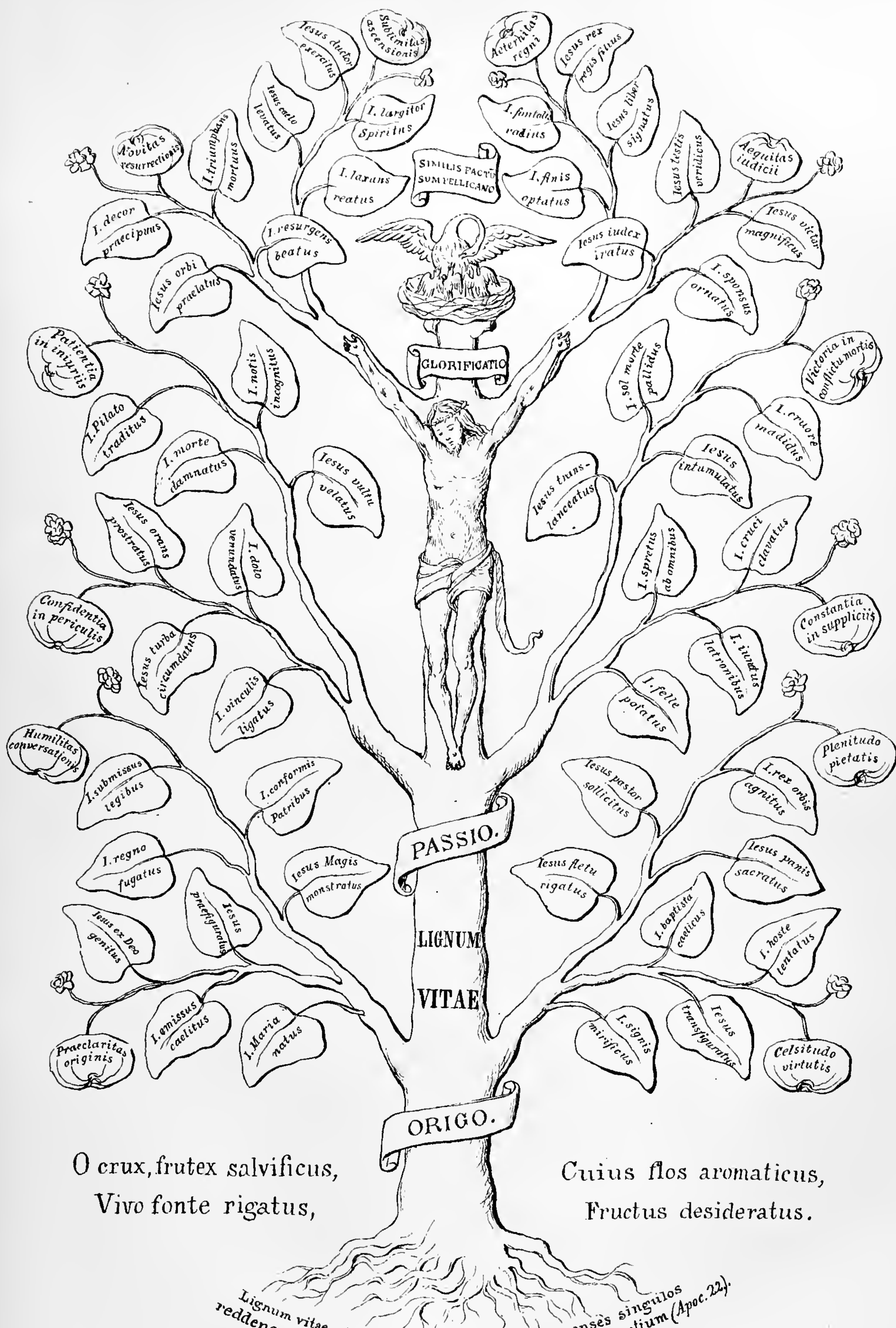
[1] Vers. 19. — Codices 27 a nobis collati tantam variantium lectionum farraginem praebuerunt, ut numerum linearum editionis Vaticanae saltem duplo excederent. Sed harum pleraeque, unius vel paucorum codicum auctoritate suffultae, refragante communi meliorum utriusque familiae lectione, nullius momenti aestimandae sunt, praesertim cum non exhibeant nisi res minutas et tales, quae minus respondeant stilo et indoli nostri Doctoris. Hinc harum tantum paucas, quae alicuius momenti esse videbantur, ad calcem notavimus. Nihilominus textum hucusque vulgatum in multis locis correximus, cum saepe fere omnes codices utriusque familiae, de qua in Prolegomenis nostris c. I. § 3. locuti sumus, emendationi faciendae suffragarentur. In hoc casu solummodo corrigendam Vaticanae lectionem ad calcem posuimus, quin codd. nobis testimonium reddentes allegaremus. Quando autem pauciores codices cum ratione intrinseca vulgati textus correctionem suaserunt, singulos codices ut testes allegavimus, exceptis rebus minimis.

[2] Cant. 1, 12.

[3] Vat. perperam *attendatur,* refragantibus codd. Deinde pro *in qua* non pauci codd., sed non meliores, *in quo,* et pro *propter facilitatem memoriae* altera familia, in specie A C H W Z et ed. 1, *ad habendam facilitatem memoriae.* Denique pro *devotionem et aedificandam fidei pietatem* iidem habent *devotionem ex vera procedentem christianae fidei puritate.*

[4] Vat. cum pluribus codd. omittit *quae* contra meliores codd., quorum tamen plures scribunt *ideoque.* Eadem omittit *in* ante *imaginaria.*

[5] Respicitur hic et in sequentibus Apoc. 22, 1. 2: Et ostendit mihi fluvium aquae vivae, splendidum tanquam crystallum, procedentem de sede Dei et Agni. In medio plateae eius et *ex utraque parte fluminis lignum vitae,* afferens *fructus duodecim,* per menses singulos reddens fructum suum, et *folia ligni ad sanitatem gentium.*



O crux, frutex salvificus,
Vivo fonte rigatus,
Cuius flos aromaticus,
Fructus desideratus.

Lignum vitae afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, et folia ligni ad sanitatem gentium (Apoc. 22).

vivum et magnum, quatuor videlicet capitum, ad irrigandum totius Ecclesiae paradisum[1]. Porro ex huius arboris stipite duodecim rami *frondibus, floribus* et *fructibus* adornati consurgant, sitque *folium* eius contra omne genus morbi medicamentum efficacissimum, tam praeservans quam reparans, pro eo quod *verbum crucis virtus Dei est in salutem omni credenti. Flos* autem sit omnis coloris formositate decorus omnisque odoris suavitate respersus, qui desiderantium anxia corda et refocillet et attrahat. *Fructus* tandem sit duodenus, *habens in se omne delectamentum et omnis saporis suavitatem*[2], qui sic domesticis Dei ad gustandum proponitur, ut semper eo satientur edentes, et tamen nunquam fastidiant. — Et hic quidem fructus est, qui de virginali utero traxit originem et in ligno crucis ad maturitatem saporosam per aeterni solis calorem meridianum, Christi videlicet caritatem, pervenit et in horto paradisi caelestis, mensa scilicet Dei[3], desiderantibus ipsum proponitur degustandus. Et hoc insinuat primus versiculus, quo dicitur:

ni, frondes, flores.

ctus duodenus.

ctus in se unus.

O crux, frutex salvificus,
Vivo fonte rigatus,
Cuius flos aromaticus,
Fructus desideratus.

4. Verum licet hic fructus unus sit et indivisus, quia tamen secundum eius multiplices status, dignitates, virtutes et opera multiformibus consolationibus devotas animas cibat, quae quidem ad duodenarium numerum reducuntur; ideo fructus hic ligni vitae quasi sub duodecim saporibus in duodecim ramis gustandus proponitur atque describitur: ut in primo ramusculo mens Christo devota saporem suavitatis percipiat, praeclaram Salvatoris sui recogitando *originem dulcemque nativitatem;* in secundo ramusculo, *dignativae condescensionis conversationem perhumilem;* in tertio, *celsitudinem perfectae virtutis;* in quarto, *plenitudinem abundantissimae*[4] *pietatis;* in quinto, *confidentiam,* quam habuit in periculo passionis; in sexto, *patientiam,* quam exhibuit in illatis iniuriis et contumeliis magnis; in septimo, *constantiam,* quam servavit in ipso cruciatu et dolore asperrimae crucis; in octavo, *victoriam,* quam assecutus est in conflictu et transitu mortis; in nono, *resurrectionis novitatem* miris dotibus adornatam; in decimo, *ascensionis sublimitatem,* spiritualium charismatum diffusivam; in undecimo, *aequitatem futuri iudicii;* in duodecimo, *aeternitatem divini regni.*

et 12 sapores.

enumerantur.

5. Hos autem ideo voco *fructus,* quia sua multa[5] suavitate delectant et virtuositate confortant animam meditantem in his et diligentius singula pertractantem, si tamen exemplum abhorreat praevaricantis Adae, qui *lignum scientiae boni et mali* praetulit *ligno vitae.* — Quod quidem vitare non potest, nisi rationi fidem, investigationi devotionem, curiositati simplicitatem, tandemque carnali sensui omni seu prudentiae carnis sacram praeferat Christi crucem[6], per quam sancti Spiritus caritas in cordibus devotis nutritur, et septiformis gratia diffunditur, sicut in duobus supremis et postremis versiculis postulatur.

Quare dicantur fructus.

Conditio ad hos gustandos necessaria.

6. Dicatur igitur non sine devotione et lacrymis[7]:

Oratio pro obtinendis 7 donis Spiritus S.

His nos ciba fructibus,
Illustra cogitatus,
Rectis duc itineribus,
Hostis frange conatus,

Sacris reple fulgoribus,
Spira pios afflatus,
Sisque Christum timentibus
Tranquillus vitae status. Amen.

---

[1] Cfr. Esther 10, 6; Gen. 2, 10. 6. et Apoc. loc. cit. Deinde allegatur Rom. 1, 16.

[2] Respicitur Sap. 16, 20. — Supra post *flos* Vat. addit *eius,* et infra pro *omnis saporis suavitatem* eadem habet *omnem saporis suavitatem,* et *ad degustandum* pro *ad gustandum.*

[3] Ita codd. B E N O P Q S T U aa bb cc cum nonnullis differentiis; Vat. *caelestis, in Ecclesia videlicet Dei,* A C H I W et ed. 1 *pervenit et desiderantibus ipsum in amoenitate spiritualis paradisi. Verum.* Hi enim omittunt sequentes versiculos (quos plerique ponunt post prologum), et deinde etiam *quidem* ante *ad duodenarium.*

[4] Vat. addit *et perfectissimae.*

[5] Vat. *maxima.* Infra respicitur Gen. 2, 9.

[6] Similia dicuntur in Itinerar. mentis in Deum, Prolog. n. 4.

[7] Haec verba et 8 qui sequuntur versiculi desunt in edd. (praeter ed. 1.) et etiam in non paucis codd., quorum tamen nonnulli in fine opusculi habent illos versiculos vel etiam omnes 48. Huius omissionis ratio fuisse videtur, quia, cum 48 versiculi iam positi essent in arbore delineata et in decursu expositionis singulis partibus superscripti, a repetendis hic versiculis atque prima illa stropha *O crux, frutex* etc., iam in prologo n. 3. occurrente, librarii supersederunt. Sic autem accidit, ut duae ultimae strophae, quae incipiunt: *His nos ciba* etc., in praedictis edd. et codd. penitus exciderint. Hi continent orationem pro obtinendis septem donis Spiritus S. et perfecte respondent orationi in prosa idem petenti, qua totum opusculum concluditur (cfr. infra n. 49.). Cum etiam meliores utriusque familiae codd. illa verba: *Dicatur igitur* cum istis versiculis habeant, praesertim A C D H L U W Z aa, et plures alii a nobis non collati, sed tantum inspecti; certum est, haec esse genuina. Tamen codd. in hoc differunt, quod nonnulli ponunt in initio illam stropham: *O crux, frutex* etc., et in fine duas illas strophas: *His nos ciba* etc., alii, ut D L U, convenientius hic ponunt solummodo praedictas duas strophas; deinde per modum tabulae ponunt 48 versiculos, tanquam capitula, omissa prima stropha *O crux, frutex* etc.

SEQUUNTUR CAPITULA OPUSCULI.

DE MYSTERIO ORIGINIS.

FRUCTUS I. PRAECLARITAS ORIGINIS.

Iesus, ex Deo genitus,
» praefiguratus,
» emissus caelitus,
» Maria natus.

FRUCTUS II. HUMILITAS CONVERSATIONIS.

Iesus, conformis Patribus,
» Magis monstratus,
» submissus legibus,
» regno fugatus.

FRUCTUS III. CELSITUDO VIRTUTIS.

Iesus, baptista caelicus,
» hoste tentatus,
» signis mirificus,
» transfiguratus.

FRUCTUS IV. PLENITUDO PIETATIS.

Iesus, pastor sollicitus,
» fletu rigatus,
» rex orbis agnitus,
» panis sacratus.

DE MYSTERIO PASSIONIS.

FRUCTUS V. CONFIDENTIA IN PERICULIS.

Iesus, dolo venundatus,
» orans prostratus,
» turba circumdatus,
» vinculis ligatus.

FRUCTUS VI. PATIENTIA IN INIURIIS.

Iesus, notis incognitus,
» vultu velatus,
» Pilato traditus,
» morte damnatus.

FRUCTUS VII. CONSTANTIA IN SUPPLICIIS.

Iesus, spretus ab omnibus,
» cruci clavatus,
» iunctus latronibus,
» felle potatus.

FRUCTUS VIII. VICTORIA IN CONFLICTU MORTIS.

Iesus, sol morte pallidus,
» translanceatus,
» cruore madidus,
» intumulatus.

DE MYSTERIO GLORIFICATIONIS.

FRUCTUS IX. NOVITAS RESURRECTIONIS.

Iesus, triumphans mortuus,
» resurgens beatus,
» decor praecipuus,
» orbi praelatus.

FRUCTUS X. SUBLIMITAS ASCENSIONIS.

Iesus, ductor exercitus,
» caelo levatus,
» largitor Spiritus,
» laxans reatus.

FRUCTUS XI. AEQUITAS IUDICII.

Iesus, testis veridicus,
» iudex iratus,
» victor magnificus,
» sponsus ornatus.

FRUCTUS XII. AETERNITAS REGNI.

Iesus, rex regis filius,
» liber signatus,
» fontalis radius,
» finis optatus [1].

Expergiscere proinde, anima Christo devota, et singula, quae de Iesu dicuntur, diligentius discute, attente considera et morose pertracta. **Hortatio.**

EXPLICIT PROLOGUS, INCIPIT TRACTATUS.

---

[1] Codd. alterius familiae cum ed. 1 quoad versiculos non parum a communi lectione differunt. Post verba: *Dicatur igitur non sine devotione* etc., et primam stropham: *O crux, frutex* etc., ponunt sequentes duodecim versiculos: Iesus, promissus Patribus — Iesus, pro nobis natus — Iesus, plenus virtutibus — Iesus, pati paratus — Iesus, Iudaeis proditus — Iesus, morte damnatus — Iesus, in cruce positus — Iesus, translanceatus — Iesus, victor fortissimus — Iesus, sponsus ornatus — Iesus, iudex rectissimus — Iesus, finis optatus.

Deinde exhibent duas strophas: *His, crux, nos ciba fructibus* etc. — Etiam in decursu ipsius opusculi codd. A C W Z non inscribunt alios titulos nisi hos 12 loco illorum 48 versiculorum, qui in textu explicantur. In Z posterior manus ad marginem scripsit omnes 48 versiculos. Sed cum sequens explicatio plerumque non conveniat cum praedictis 12 versiculis, ut huic incommodo subveniatur, in his codd. quaedam additamenta adiecta sunt; alia etiam ab ipsis adiuncta exhibent locos s. Scripturae; singula haec ad calcem annotavimus. Etiam in delineatione arboris huius mysticae, quae est in illo cod. Assisiensi, qui est fidele apographum codicis A, solummodo isti duodecim versiculi scripti et etiam duodecim fructus omissi sunt. — Post istos versiculos codd. et ed. 1 eiusdem familiae haec addunt: « Pauca haec dicta sunt ad facilitatem memoriae. quibus figura subscribenda est arboris ad imaginationis firmitatem; post quae subnectitur expositio ad intelligentiae illustrationem, quae omnia comitari debet affectionis devotio et sapientiae gustus, per quem vivificatur anima vita beata, ut sic in nobis illud Sapientis verbum veraciter compleatur: *Lignum vitae est his qui apprehenderint eam, et qui tenuerit eam beatus* » [Prov. 3, 18.].

De praedicta horum codd. lectione cod. L, licet plerumque eosdem sequatur, in fine tamen confitetur, quod « praetitulationes capitulorum praecedentis tractatuli ab aliquibus aliter ponuntur et *verius secundum mentem eiusdem Doctoris beati Bonaventurae,* videlicet » etc. (Cfr. Prolegom. c. I. § 3.).

DE MYSTERIO ORIGINIS.

Fructus I. Praeclaritas originis [1].

Iesus, ex Deo genitus.

1. Cum *Iesum* audis ex Deo genitum, cave, ne mentis tuae oculis infirmum aliquid carnalis cogitationis occurrat, quin potius columbino et aquilino intuitu [2] simpliciter crede ac perspicaciter contemplare, quod ab illa aeterna luce, simul immensa et simplicissima, fulgentissima et summe arcana, coaeternus, coaequalis et consubstantialis splendor oritur, qui est virtus et sapientia Generantis, in quo Pater omnia *disposuit ab aeterno*, per *quem fecit et saecula* factaque gubernat et ordinat ad gloriam suam, partim per naturam, partim per gratiam, partim per iustitiam, partim per misericordiam, ut [3] nihil in hoc mundo inordinatum relinquat.

Iesus, praefiguratus.

2. A principio quidem [4] conditionis naturae, collocatis in paradiso parentibus primis, dehinc propter esum ligni vetiti per divini decreti severitatem expulsis, superna misericordia non distulit hominem errabundum revocare ad poenitentiae viam, spem veniae dando per repromissum Salvatoris adventum. Et ne forte per ignorantiam et ingratitudinem tanta Dei dignatio nostrae saluti foret inefficax [5], in quinque saeculi huius aetatibus per Patriarchas, iudices, sacerdotes, reges et Prophetas ab Abel iusto usque ad Ioannem Baptistam Filii sui adventum praenuntiare, promittere ac praefigurare non destitit, ut per multa millia temporum et annorum magnis et miris multiplicatis oraculis et intelligentias nostras ad fidem erigeret et affectus per viva desideria inflammaret.

Iesus, emissus caelitus.

3. Denique, postquam *venit plenitudo temporis* [6], sicut homo sexta die conditus est de terra per divinae manus virtutem et sapientiam; sic in principio sextae aetatis, misso archangelo Gabriele ad Virginem, et Virgine praebente illi assensum, supervenit in eam Spiritus sanctus, sicut ignis divinus mentem eius inflammans carnemque ipsius perfectissima puritate sanctificans. Sed et *virtus eam obumbravit Altissimi*, ut tantum ferre posset ardorem; qua operante in instanti corpus fuit formatum, anima creata et simul utrumque Divinitati in persona Filii counitum, ut idem esset Deus et homo, salva utriusque proprietate naturae. Incarnatio Verbi in sexta aetate.

O si valeres utcumque sentire, quale quantumque fuerit illud e caelo immissum incendium, collatum refrigerium, infusum solatium, quanta sublimatio Virginis Matris, quanta nobilitatio humani [7] generis quantaque condescensio Maiestatis; si Virginem canentem cum iubilo posses audire, si cum Domina tua in montana conscendere, si sterilis et Virginis suavem intueri complexum et salutationis officium, in quo servulus Dominum, praeco Iudicem, vox Verbum agnovit: puto, quod canticum illud sacrum: *Magnificat anima mea Dominum* etc., cum beatissima Virgine suavi tunc modulatione concineres mirumque conceptum virgineum una cum Propheta Parvulo exsultans et iubilans adorares! Unde magnificandus Deus.

Iesus, Maria [8] natus.

4. Sane, cum *quietum silentium* [9] universalis pacis sub Caesaris Augusti imperio perturbata prius saecula serenasset in tantum, ut per ipsius edictum describeretur universus orbis; divinae factum est providentiae cura, ut Ioseph, Virginis sponsus, praegnantem puellam, de regali ortam prosapia ad Bethlehemiticam duceret urbem. Et iam a conceptu excursis mensibus novem, *Rex ille pacificus* [10] tanquam *sponsus de thalamo* processit de utero virginali, sic absque omni corruptione in lucem editus, sicut fuerat absque omnis libidinis contagione conceptus; qui, cum magnus esset et dives, pro nobis effectus parvus et pauper, extra domum in diversorio nasci Nativitas Christi. Partus Virginis.

---

[1] Cod. L habet hanc rubricam: *Primus ramus et eius fructus est praeclara Salvatoris origo dulcisque nativitas.* Simili modo etiam alios 11 fructus denotat. — Codd. A C W (Z deficit, quia duae paginae exciderunt) et ed. 1 post *pertracta* prosequuntur: « Et primo hoc quod primo proponitur: *Iesus, promissus Patribus.* Pater siquidem misericordiarum et totius consolationis sua dignantissimae miserationis abundantia et caritate infinita fidelibus Patribus sub iuramento promisit, quod Verbum suum unicum, quod erat in principio Deus apud Deum, et per quod facta sunt omnia, carni uniret humanae, ut mirabiliter ex Matre nasceretur in tempore, quod ineffabiliter ex ipso Deo Patre genitum est in aeternitate. Cum igitur audis ex Deo genitum, cave, ne » etc.

[2] Codd. A C W *contuitu*, deinde pro *splendor oritur* C E F W et 1 *splendor exoritur*. Ante *Generantis* Vat. addit *Patris*. Infra respicitur Hebr. 1, 2.

[3] Codd. O P cc addunt *sic*. — Post *relinquat* A C W adiungunt *cum tamen circa generis humani salutem, ad cuius obsequium pene facta sunt omnia, specialiter sua providentia videatur intenta*. Iidem porro hic et passim infra omittunt titulum.

[4] Codd. A C W et 1 *namque*, qui etiam post *collocatis* addunt *primum*.

[5] Codd. O P R U cc adiiciunt *per multa millia annorum*. Inferius Vat. omittit *et* tum ante *miris* tum ante *intelligentias*, et perperam scribit *finem* pro *fidem*.

[6] Respicitur Gal. 4, 4. De seqq. cfr. Matth. 1, 18-23. et Luc. 1, 26-38. — Codd. A C W et 1 omisso *Denique* ponunt *autem* post *postquam*. Infra pro *counitum* plures codd. *coniunctum*.

[7] Vat. omittit *humani*, et infra pro *agnovit* habet *cognovit*; pro *suavi tunc* L U *suavi cum*. — Canticum *Magnificat* est Luc. 1, 46-55.

[8] Codd. F Q aa *Mariae*; A C W omittunt titulum, sed infra n. 5. habent *Iesus, pro nobis natus*. In libro Ubertini a Casali, *Arbor vitae crucifixae* habetur etiam *Maria natus*. Pro *Sane cum* A C W et 1 *Denique cum*.

[9] Respicitur Sap. 18, 14; et de seqq. cfr. Luc. 2, 1-18.

[10] Respicitur I. Paralip. 22, 9; et Ps. 18, 6.

elegit, panniculis involvi, lacte virgineo pasci et inter bovem et asinum in praesepio reclinari. Tunc « illuxit nobis dies redemptionis novae, reparationis antiquae, felicitatis aeternae; tunc per totum mundum melliflui facti sunt caeli [1] ».

Hortatio.

Complectere[2] itaque nunc, anima mea, divinum illud praesepe, ut pueri pedibus labia tua figas et oscula gemines. Deinde pastorum excubias mente pertracta, Angelorum mirare concurrentem exercitum, caelesti melodiae tuas interpone partes, corde et ore decantans: *Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis* [3].

Fructus II. Humilitas conversationis.

Iesus, conformis Patribus [4].

Humiliatio in circumcisione.

5. Octavo nempe die circumciditur puer et vocatur *Iesus*, ut, sanguinis sui pretium pro te non tardans effundere, tuum se verissimum Salvatorem ostendat, Patribus repromissum tam verbo quam signo eisque assimilatum per omnia praeter ignorantiam et peccatum. Propter quod et circumcisionis accepit signaculum, sicut et veniens apparuit *in similitudine carnis peccati*, ut *de peccato damnaret peccatum* [5] nobisque fieret salus et sempiterna iustitia, ab humilitate sumens initium, quae omnium est radix custosque virtutum.

Contra superbiam.

Quid igitur superbis, terra et cinis [6]? Agnus innocens, *qui tollit peccata mundi*, non abhorret circumcisionis cauterium; et tu, peccator cum sis, cum praetendis te iustum, remedium refugis salutis aeternae, ad quam pervenire nullatenus potes, nisi velis subsequi humilem Salvatorem.

Iesus, Magis monstratus.

6. Nato Domino in Bethlehem Iudae, stella Magis in oriente apparuit [7] et usque ad domum humilis Regis praevia claritate perduxit.

Sequere stellam et exemplum Magorum.

Noli iam et tu ab illius orientis et praeeuntis stellae declinare fulgore, quin potius, sacrorum regum comes effectus, Iudaeorum Scripturam Christo testimonium perhibentem accepta et fraudulenti regis declina malitiam. Cum auro, thure et myrrha Christum regem ut[8] verum Deum et hominem venerare et cum primitiis gentium vocandarum ad fidem humilem Deum in cuno iacentem adora, confitere et lauda, ut sic in *somnis commonitus*, ne Herodianam secteris superbiam, post vestigia humilis Christi *revertaris in regionem tuam.*

Iesus, submissus legibus.

Purificatio Virginis et praesentatio Christi.

7. Non sufficit[9] magistro humilitatis perfectae, cum Patri per omnia esset aequalis, quod se subderet humillimae Virgini, nisi et se submitteret Legi, quatenus *eos qui sub Lege erant, redimeret liberaretque a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei.* Propter quod et Matrem, quamquam mundissimam, legem purificationis voluit observare, et se ipsum, omnium Redemptorem, ut primogenitum redimi, in templo Dei offerri, et hostiam pro se dari, praesentibus et exsultantibus iustis.

Hortatio.

Exsulta igitur et tu cum illo beato sene et Anna longaeva; procede in occursum Matris et Parvuli; vincat verecundiam amor, depellat timorem affectus. Accipias et tu Infantem in ulnas tuas dicasque cum sponsa[10]: *Tenui eum nec dimittam.* Tripudia cum illo sanctissimo sene ac concine: *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace.*

Iesus, regno fugatus.

Fuga in Aegyptum exercitium trium virtutum.

8. Quoniam autem humilitatem perfectam trium specialiter adornari decet comitatu virtutum, scilicet *paupertatis* in fugiendo divitias ut fomenta superbiae, *patientiae* vero in aequanimi perpessione contemptus, *obedientiae* quoque in alienis parendo mandatis: ideo divina dispositione[11], altiori permittente consilio, dum Herodes impius parvulum regem quaerit, ut perdat, supernae revelationis oraculo in Aegyptum transfertur ut peregrinus et pauper, simulque in coaetaneis parvulis ipsius causa occisis occiditur et quasi in quolibet trucidatur. Tandem Herode defuncto, iuxta divinum imperium reducitur in terram Iuda[12], ibique conversatus et crescens aetate et

---

[1] Breviar. Roman. Officium Nativit. Domini Noct. 1. Resp. 2., ubi, refragante originali, pro *redemptionis novae* fere omnes codd. *redemptionis nostrae*. Cfr. Leo, Serm. 21 (2. in Nativ.).

[2] Ita fere omnes codd.; Vat. *Contemplare.*

[3] Luc. 2, 14. Pro *in altissimis* pauci codd. cum Missali *in excelsis.*

[4] Codd. A C W Z et 1 hic habent titulum *Iesus, pro nobis natus.* Dein *Propter nos utique redimendos pretio sacratissimi sanguinis et informandos exemplo perfectae humilitatis parvulus natus est et datus nobis* [Isai. 9, 6.]. *Octavo nempe* (Vat. *Octavo namque).* — De circumcisione cfr. Luc. 2, 21.

[5] Rom. 8, 3; Vat. cum Vulgata et pluribus codd. *in similitudinem* (scil. *mittens*, dum hic legitur *veniens apparuit*).

[6] Eccli. 10, 9; deinde respicitur Ioan. 1, 29.

[7] Cfr. Matth. 2. seqq. — Codd. A C W Z et 1 prosequuntur *quae praeclaros illos et magnificos viros usque*, Q tantum *et eos usque.* Vat. voci *humilis* praefigit *illius*, et deinde perperam habet *fulgores* pro *fulgore.* Pro *sacrorum regum* E L *sanctorum regum;* denique Vat. post *regis* addit *Herodis.*

[8] Vat. cum nonnullis codd. *et*, ac inferius perperam *ad finem* pro *ad fidem.* Post *ut sic* O P cc adiiciunt *tandem;* et Vat. *sequaris superbiam* pro *secteris superbiam.*

[9] Codd. A C W Z et 1 *Nec sufficit.* — Cfr. de praesentatione in templo Luc. 2, 21-32. Inferius respiciuntur Gal. 4, 5. et Rom. 8, 21.

[10] Cant. 3, 4. et infra Luc. 2, 29. — Vat. supra post *Infantem* addit *Iesum* et infra post *sene* addit *Simeone.*

[11] Cod. P *divinae dispositionis altiori.* — De fuga in Aegyptum etc. cfr. Matth. 2, 13-23.

[12] Codd. 1 N O P S cc ee *in Iudaeam, terram Iuda.*

gratia, cohabitabat parentibus et adeo erat subditus illis, ut nunquam vel ad momentum secederet, nisi cum, duodecim iam factus annorum, remansit in Ierusalem, non sine multo Matris dolore quaesitus nec sine immenso gaudio reinventus.

Hortatio. Noli ergo et tu fugientes in Aegyptum Matrem et Parvulum sine comitatu relinquere; noli cum dilecta quaerente dilectum, donec invenias, ab inquisitione cessare. O cum quanta copia fluerent lacrymae, si oculis piis aspiceres tam venerabilem Dominam gratiosissimamque puellam cum tam tenero et formoso Puerulo[1] peregrinam; si etiam dulcem illam increpationem amantissimae Dei Genitricis audires: *Fili, quid fecisti nobis sic?* tanquam si diceret: Desideratissime Fili, quomodo tam dilectae et diligenti Matri tantam potuisti materiam praestare doloris!

Fructus III. Celsitudo virtutis.

Iesus, baptista caelicus[2].

9. Cum autem ad trigesimum aetatis suae annum Salvator pervenisset, volens operari salutem nostram, *coepit* prius *facere quam docere;* et primum inchoans a ianua Sacramentorum et fundamento virtutum, baptizari voluit a Ioanne, ut exemplum monstraret perfectae iustitiae et « vim regenerativam aquis conferret contactu mundissimae carnis suae[3] ».

Baptismos ianua Sacramentorum.

Hortatio. Quem et tu fideliter comitare, ac iam regeneratus in ipso, eius scrutare secreta, ut « secus Iordanem in *voce* Patrem, in *carne* Filium, in *columba* videas Spiritum sanctum, et aperto tibi Trinitatis caelo[4] », sursum feraris in Deum.

Iesus, hoste tentatus.

10. *Ductus* namque fuit Iesus *in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo*[5], quatenus et hostilis pugnae humili perpessione nos humiles et victoriae faceret assecutione viriles. Duram quoque ac solitariam vitam constanter assumsit, ut fidelium mentes ad perfectionis aggressionem erigeret et ad gravia perferenda firmaret.

Ratio tentationis Christi et vitae solitariae.

Hortatio. Eia nunc, Christi discipule[6], cum pio magistro solitudinis secreta perquire, ut socius ferarum effectus, arcani silentii, orationis devotae, diuturni ieiunii, trinae conflictationis cum callido hoste imitator fias et particeps et in omni tentationum discrimine ad illum discas habere recursum, pro eo quod *non habemus pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum per omnia pro similitudine absque peccato*[7].

Iesus, signis mirificus.

Miracula Christi.

11. Ipse nempe est, qui *facit mirabilia* magna *solus*[8], dum elementa commutat, panes multiplicat, mare calcat fluctusque tranquillat, daemones compescit et fugat, languidos sanat, leprosos emundat et mortuos suscitat, qui et caecis visum, surdis auditum, mutis eloquium, claudis gressum, paralyticis et aridis et sensum restaurat et motum.

Modi Dominum precandi. Ad quem[9] peccatrix conscientia clamat nunc more fidelis leprosi: *Domine, si vis, potes me mundare;* nunc more centurionis: *Domine, puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur;* nunc more Chananaeae: *Miserere mei, fili David;* nunc more sanguifluae mulieris: *Si tetigero*, inquit, *fimbriam vestimenti eius, salva ero;* nunc instar Mariae et Marthae: *Domine*, ecce, *quem diligis infirmatur*[10].

Iesus, transfiguratus.

12. Ad confirmandam siquidem mentem humanam per spem retributionis aeternae *in montem excelsum seorsum*[11] *assumsit Iesus Petrum, Iacobum et Ioannem,* quibus et Trinitatis sacramentum

---

[1] Codd. A C F W Z et 1 *Infantulo.* — Sequitur Luc. 2, 48.

[2] Multi codd. legunt *caelitus*, nonnulli clare *caelicus*, quae forma adiectivi non est inusitata et hic convenientior. Alterius familiae codd. et ed. 1 post titulum *Iesus, plenus virtutibus* prosequuntur: Dei quoque virtus et sapientia, Christus Iesus, licet ratione carnis assumtae cerneretur infirmus, cunctis tamen plenus virtuosis habitibus, ut illos patenter ostenderet apud se ac liberaliter tanquam caput in membra diffunderet; cum iam aetatis annum trigesimum attigisset, nostram cupiens operari salutem, coepit etc. — Seq. locus est Act. 1, 1.

[3] Beda, l. in Lucam, 3, 21. — Infra pro *ac iam regeneratus* Vat. *ut fias regeneratus.* — De baptismo Christi cfr. Matth. 3, 13-17; Marc. 1, 9-11; Luc. 3, 21-22.

[4] Anselm., Meditat. 15. — Verba *et aperto... Deum* desunt in Vat. contra fere omnes codd. et 1.

[5] Matth. 4, 1. seqq. — In titulo pro *hoste tentatus* V *ab hoste tentatus.*

[6] Pro *Christi discipule* A W Z *anima Christo* [1 *Christi*] *devota;* deinde iidem *socia ferarum effecta* pro *socius ferarum effectus.* Deinde Vat. *in omnium tentationum* pro *in omni tentationum.*

[7] Hebr. 4, 15. — Codd. A C F W Z et 1 post hunc locum addunt *Etenim, in quo tentatus est et passus est, potens est et his qui tentantur, auxiliari.*

[8] Psalm. 71, 18, ubi Vat. *fecit* pro *facit;* eadem infra omittit *languidos sanat*, et post *emundat* addit *et sanat.*

[9] Codd. A B F G L N W Z *Apud quem;* pro *clamat* O P U Z *clama.* — Allegantur Luc. 5, 12 (vel Matth. 8, 2.); Matth. 8, 6; de Chananaea ibid. 15, 22; de muliere sanguiflua 9, 21; ultimo Ioan. 11, 3.

[10] Codd. A C F W Z et 1 addunt *Nunc cum Propheta fidenter exclama: Sana me, Domine, et sanabor; salvum me fac, et salvus ero* [Ier. 17, 14.]. Iidem sequentem titulum sic incipiunt: *Porro, quia salus nostra in virtutibus inchoatur gratuitis et consummatur in dotibus gloriosis, ideo ad confirmandam* [Vat. *confirmandum*] etc.

[11] Matth. 17, 1 seqq. — Vat. cum pluribus codd. omittit *in montem excelsum seorsum.*

Gloria resurrectionis in transfiguratione monstratur. aperuit et passionis abiectionem praedixit et resurrectionis futurae gloriam in transfiguratione monstravit, contestantibus sibi Lege et Prophetis in apparitione Moysi et Eliae, contestantibus etiam Patre et Spiritu sancto in *voce* et in *nube*, ut sic anima Christo devota et iam in veritate firmata et ad apicem virtutis evecta[1] fideliter dicat cum Petro: *Domine, bonum est nos hic esse,* hoc est in tuae contemplationis perfruitione serena, immissoque in eam caelesti sopore et ecstasi; *audiat arcana verba, quae non licet homini loqui*[2].

Fructus IV. Plenitudo pietatis.

Iesus, pastor sollicitus[3].

13. Quanta fuerit piissimi pastoris ad perditas oves sollicitudinis cura quantaque clementia, ipse bonus pastor in parabola pastoris et ovis centesimae perditae multaque cura quaesitae ac tandem inventae et in humeris reportatae cum gaudio pia metaphora indicat et sermone expresso aperte[4] declarat, cum dicit: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis;* et in eo vere illud propheticum perfecte impletur: *Sicut pastor gregem suum pascet.* Nam propter hoc labores, sollicitudines et inedias passus, inter Pharisaeorum insidias et pericula multa evangelizando regnum Dei civitates circuibat et castra, noctes ducebat in oratione pervigiles, nec Pharisaeorum veritus murmur aut scandalum, publicanis se reddebat affabilem, asserens, se *propter male habentes venisse in mundum*[5]. Ad poenitentes quoque paternum praetendebat affectum, apertum ostendens eis divinae misericordiae sinum. Testes horum invoco et adduco in medium Matthaeum[6], Zachaeum et peccatricem illam ad pedes eius prostratam et mulierem in adulterio deprehensam.

(Christus se declarat bonum pastorem.)

Hortatio. Hunc igitur pastorem piissimum more Matthaei perfecte sectare, more Zachaei hospitio suscipe, more peccatricis unguento perunge pedesque ipsius ablue lacrymis, terge capillis et osculis mulce, ut tandem cum illa muliere iudicio ipsius exposita sententiam absolutionis merearis audire: *Nemo te condemnavit? Nec ego te condemnabo. Vade et amplius noli peccare*[7].

Iesus, fletu rigatus.

14. Pro summae siquidem pietatis reseranda dulcedine fons totius misericordiae, bonus Iesus, non modo pro nobis miseris semel, sed pluries flevit. Nam super Lazarum primo[8], dehinc super civitatem et tandem in cruce ex illis piissimis oculis ad omnium expiationem peccatorum lacrymarum manavere fluenta; flevitque Salvator ubertim, nunc humanae infirmitatis deplorando miseriam, nunc caeci cordis caliginem, nunc obduratae malitiae pravitatem.

(Ter Christus flevit.)

O cor durum[9], vesanum et impium et tanquam vera privatum vita plangendum, cur more phrenetici, flente super te Sapientia Patris, in tantis miseriis laetaris et rides? Considera lacrymantem medicum tuum et *luctum Unigeniti fac tibi, planctum amarum; deduc quasi torrentem lacrymas per diem et noctem; non des requiem tibi, nec taceat pupilla oculi tui.*

(Cor durum increpat.)

Iesus, rex orbis agnitus.

15. Sane post Lazarum suscitatum et effusum alabastrum unguenti super caput Iesu, odore famae eius iam resperso in populo, praesciens ipse, turbam obviam sibi venturam, conscendit asellum, ut inter applausus occurrentium populorum, caedentium ramos et sternentium vestimenta in via mirae praeberet humilitatis exemplum[10]. Nec suae miserationis oblitus, cum turbae depromerent canticum laudis, ipse lamentum assumsit super excidium civitatis.

(Christus introitus Ierusalem.)

Surge nunc, Salvatoris ancilla, ut tanquam una de filiabus Ierusalem intuearis *regem Salomonem*[11] in honore, quem sibi mater Synagoga in Ecclesiae nascentis mysterium reverenter exhibuit, ut insidentem aselli tergo caeli terraeque Dominum, velut cum *ramis olivarum atque palmarum,* pietatis operibus virtutumque triumphis iugiter comiteris.

(Cum Christo ... hibeod.)

---

[1] Codd. E F P Q cc et 1 *erecta,* post quam vocem A C F W Z et 1 interserunt *in illius suavitate vocis exsultet:* Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui [Matth. 17, 5.]; *dicatque cum Petro.* — Sequens locus est ibid. v. 4.

[2] Epist. II. ad Cor. 12, 4.

[3] Codd. A C W Z *Iesus, pati paratus.* Deinde iidem continuant: Verum quidem, quod *magnus Dominus et magna virtus eius* [Ps. 146, 5.], *sed miserationes eius super omnia opera eius* [Ps. 144, 9.]. Quanta namque fuerit. — Infra respiciuntur Luc. 15, 4-10.

[4] Vat. omittit *aperte.* — Seq. locus est Ioan. 10, 11; secundus Isai. 40, 11; qui tamen in A C W Z et 1 omittitur; hi deinde cum E F pro *sollicitudines* ponunt *lassitudines.*

[5] Matth. 9, 12. — Dein post *affectum* A C W Z et 1 prosequuntur: *se ipsum eis exhibendo propitium, ut aperte illis ostenderet divinae* etc.

[6] De Matthaeo vide Matth. 9, 9. seqq. et 10, 3; de Zachaeo Luc. 19, 2. seqq.; de muliere peccatrice Luc. 7. 37; de adultera Ioan. 8, 3. seqq.

[7] Ioan. 8, 10. 11, ubi Vat. ante *amplius* praefigit *iam.*

[8] Vide Ioan. 11, 35; deinde Luc. 19, 41; denique Hebr. 5, 7. — Supra pro *siquidem* Vat. *quidem,* C W Z et 1 *quoque.* Infra pro *omnium expiationem* (ita A C E F W Z et 1) Vat. *omnem expiationem;* pro *peccatorum* A C W Z et 1 *peccaminum.*

[9] Cod. D interserit *et aridum.* — Infra allegantur Ier. 6, 26. et Thren. 2, 18.

[10] Vide Matth. 21, 1. seqq.; Marc. 11, 1. seqq.; Luc. 19, 28. seqq.; Ioan. 12, 12-15. — Supra pro *occurrentium* Vat. cum pluribus codd. *currentium,* 1 *concurrentium.*

[11] Respicitur Cant. 3, 11.

Iesus, panis sacratus.

16. Inter omnia memorialia Christi praecipua recordatione constat esse dignissimum finale illud convivium sacratissimae coenae [1], in quo non solum agnus paschalis ad edendum proponitur, verum etiam Agnus immaculatus, *qui tollit peccata mundi,* sub specie panis *omne habentis delectamentum et omnis saporis suavitatem* praebetur in cibum. In quo quidem convivio mira Christi refulsit *bonitatis dulcedo,* quando cum pauperculis illis discipulis et Iuda proditore eadem mensa et scutella coenavit. Mirum claruit *humilitatis exemplum,* dum pedes piscatorum et etiam proditoris sui Rex gloriae, praecinctus linteo, studiosissime lavit. Mira patuit *munificentiae largitas,* dum sacerdotibus illis primis, et per consequens toti Ecclesiae et orbi terrarum corpus suum sacratissimum et sanguinem verum in [2] cibum dedit et potum, ut quod erat futurum in proximo sacrificium Deo placens et redemptionis nostrae impretiabile pretium esset viaticum et sustentamentum. Mirus tandem emicuit *dilectionis excessus,* quando *in finem diligens suos* [3], tam dulci eos exhortatione confortavit in bono, Petrum specialiter praemonens ad fidei robur et Ioanni offerens pectus ad recubitum iucundum et sacrum.

atissima oena.

olsernot itas, hutas, lars et di io.

O quam mira sunt haec omnia, repleta dulcedine illi dumtaxat animae, quae, ad tam celebre vocata convivium, toto mentis currit ardore, ut possit illud eructare propheticum: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus* [4]*!*

Reflexio.

DE MYSTERIO PASSIONIS.

Fructus V. Confidentia in periculis.

Iesus, dolo venundatus.

17. Passionem Christi Iesu [5] pie considerare volenti primum occurrit perfidia proditoris, qui tantae fuit *fraudis veneno* repletus, ut Magistrum et Dominum proderet; tanta *cupiditatis flamma* [6] succensus, ut optimum Deum argento venundaret et pretiosissimum Christi sanguinem vilis mercedis pretio compensaret; tantae denique *ingratitudinis,* ut eum qui omnia sibi commiserat et ad culmen apostolici honoris provexerat, insectaretur ad mortem [7]; tantae *duritiae,* ut nec familiaritate convivii nec humilitate obsequii nec suavitate colloquii a concepta malitia potuerit revocari. O mira benignitas Magistri in discipulum durum, pii Domini in servum nequissimum! Certe *bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille* [8]. — Verum, licet inexplicabilis fuerit proditoris impietas, in immensum tamen eam exsuperat Agni Dei dulcissima mansuetudo, in exemplum data mortalibus [9], ut iam non dicat ab amico exasperata humana infirmitas: *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique,* quia *ecce homo unanimis, qui dux videbatur et notus,* qui Christi *panes edebat* et in sacra illa coena cum *ipso dulces capiebat cibos, magnificavit super eum supplantationem!* Et tamen Agnus ille mitissimus os, *in quo non est inventus dolus,* ori, quod abundavit malitia, in ipsa proditionis hora suavi osculo applicare non renuit, ut omnia illi exhiberet, quae pravi cordis pertinaciam emollire potuissent.

oditoris vitia.

Salvatoris mansuetudo.

Exemplum Christi imitandum.

Iesus, orans prostratus.

18. *Sciens* namque *Iesus omnia, quae super eum erant ventura,* secundum altissimae dispositionis arcanum, *hymno dicto, exiit in Montem olivarum* [10], more solito oraturus ad Patrem. Et tunc praecipue, iam mortis instante agone, cum dispersione ac desolatione ovium, quas pius pastor tenero complexabatur affectu, fuit tam horribilis in natura Christi sensibili imaginatio mortis, ut diceret: *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste* [11]. Quanta vero fuerit in spiritu Redemptoris pro diversis causis anxietas, testes sunt guttae sudoris sanguinei ex toto corpore decurrentis in terram.

Agonia in Monte olivarum.

« Dominator Domine Iesu, unde animae tuae tam vehemens anxietas et anxia supplicatio? Nonne voluntarium omnino Patri sacrificium obtulisti [12] »? Verum ut, veram in te credentes nostrae mortalitatis naturam, formaremur [13] ad *fidem* et in tribulationum

Oratio ad Dominum Iesum.

---

[1] Cfr. Matth. 26, 17. seqq.; Marc. 14, 1. seqq.; Luc. 22, 14. seqq.; Ioan. 13, 1. seqq. Simul respiciuntur Ioan. 1, 29. et Sap. 16, 20. — Vat. ante *delectamentum* adiungit *in se;* pro *praebetur in cibum* G *ad edendum proponitur.*

[2] Vat. omittit *in;* E F *vere in cibum.*

[3] Respicitur Ioan. 13, 1; deinde ibid. v. 38. et 23.

[4] Psalm. 41, 2. — Supra pro *toto mentis* Vat. *tanto mentis.*

[5] Vat. *dulcissimi Iesu Christi.* — De proditore cfr. Matth. 26, 14; Marc. 14, 10; Luc. 22, 4.

[6] Vat. *tanta fuit flamma malae cupiditatis;* et infra *ad honorem et dignitatem et culmen apostolicae potestatis provexerat, insequeretur* pro *ad culmen apostolici honoris provexerat, insectaretur.*

[7] Codd. A C F W Z et 1 prosequuntur: *ex quo tam diram et duram perversi propositi obstinationem incurrit, ut nec familiaritate contubernii nec humilitate obsequii nec suavitate colloquii nec mulcebritate osculi a concepta* etc. — Pro *humilitate obsequii* Vat. cum multis codd. *humanitate obsequii.*

[8] Matth. 26, 24. — Supra post *durum* Vat. addit *et,* ac infra pro *Verum, licet* habet *Sed quamvis.*

[9] Codd. A C F W Z addunt: *ad illatam etiam ab his,* qui retribuunt mala pro bonis [Ps. 34, 12.], *iniuriam perferendam, ut iam.* Deinde pro *humana infirmitas* Vat. *humanitas.* — Sequentes loci sunt Ps. 54, 13. et 40, 10; I. Petr. 2, 22. De ultima propositione cfr. Anselm. Meditat. 9.

[10] Ioan. 18, 4; Matth. 26, 30. — Supra A C F W Z et 1 incipiunt: *Igitur hora proditionis instante, sciens Iesus;* et infra post *dispersione* Vat. addit *quoque,* et ante *horribilis* omittit *tam.*

[11] Matth. 26, 39. De sudore sanguineo vide Luc. 22, 44.

[12] Anselm., Meditat. 9., ubi etiam sequentia insinuantur.

[13] Vat. *formemur.* — Infra respicitur Isai. 53, 4.

perpessione consimili erigeremur ad *spem* et maiores erga te *amoris stimulos* haberemus, naturalem carnis infirmitatem huiusmodi expressisti evidentibus signis, quibus doceremur, quod *vere dolores nostros pertuleris* et non absque doloris sensu degustaveris amaritudines passionum.

Iesus, turba circumdatus.

19. Sane quam promptus ad passionem fuerit spiritus in Iesu, ex hoc evidenter innotuit, quod venientibus una cum proditore *viris sanguinum* et *quaerentibus animam suam* [1] cum facibus, laternis et armis per noctem ultro occurrit et se ipsum manifestavit et obtulit. Et ut cognosceret humana praesumtio, nihil se posse adversus ipsum, nisi quantum ipse permitteret; omnipotentis virtutis suae verbo improbos satellites terrae allisit. — Sed nec tunc *misericordiam suam in ira continuit* [2], nec pietatis dulcedinem *favus ille distillare cessavit.* Nam et mutilatam a discipulo aurem servi protervi manus suae contactu sanavit et defensoris sui zelum ab invadentium laesione compescuit. *Maledictus furor eorum, quia pertinax* [3], dum nec maiestatis miraculo nec pietatis beneficio potuit refrenari.

Christus ultro occurrit lictoribus.

Sanat aurem servi.

Iesus, vinculis ligatus.

20. Denique [4] sine gemitu audire quis possit, qualiter in illa hora homicidas manus in Regem gloriae iniecerunt truculenti lictores, et innocentes mitis Iesu manus vinculis constringentes, ipsum Agnum mansuetissimum nihil obloquentem ad instar latronis contumeliose traxerunt ad victimam? Quis tunc doloris aculeus discipulorum corda penetravit, cum viderent, dilectissimum Magistrum et Dominum suum a suo condiscipulo [5] proditum, ligatis post tergum manibus, quasi malefactorem duci ad mortem; cum et ille impiissimus Iudas, poenitentia ductus, tanta postmodum fuerit ex hoc amaritudine repletus, ut maluerit mori quam vivere? Vae tamen homini illi, qui nec sic ad fontem misericordiae per spem veniae rediit, sed proprii sceleris immanitate perterritus desperavit!

Dolor discipulorum.

Soicidium Iudae.

FRUCTUS VI. PATIENTIA IN INIURIIS.

Iesus, notis incognitus.

21. Comprehenso dehinc *pastore, dispersae sunt oves* [6]; captoque Magistro, discipuli fugerunt. Petrus tamen, tanquam fidelior, *secutus est a longe usque in atrium principis sacerdotum*, ubi ad vocem ancillae, se Christum nosse cum iuramento negavit [7] tertioque repetiit, donec, gallo cantante, respexit benignus Magister praedilectum discipulum respectu miserationis et gratiae; quo commonitus Petrus et *foras egressus flevit amare.*

Fuga di... poloru...

Petri neg... et conve...

O quisquis es, qui ad vocem impetentis [8] ancillae, carnis videlicet tuae, Christum pro te passum negasti procaciter vel voluntate vel actu; rememorans passionem dilectissimi Magistri, foras cum Petro egredere, ut te ipsum amarissime defleas, si quando te respiciat qui Petrum lacrymantem respexit, geminae quoque amaricationis, *compunctionis* scilicet pro te et *compassionis* ad Christum, *inebrieris absinthio*, ut, expiatus cum Petro a reatu sceleris, repléaris cum Petro spiritu sanctitatis.

Hortatio

Iesus, vultu velatus.

22. Concilio siquidem malignantium pontificum praesentatus pontifex noster Christus Iesus et veritatem confessus, se videlicet esse Filium Dei, quasi pro blasphemia [9] adiudicatus est morti et innumera perpessus opprobria. Nam vultus ille venerabilis senibus, desiderabilis Angelis, qui et omnes caelos adimplet laetitia, polluti labii sputis inquinatur, ab impiis sacrilegis manibus caeditur, velo in derisionem obtegitur, et Dominus universae creaturae tanquam servus contemptibilis colaphizatur, cum ille vultu placidissimo et submisso sermone unum ex servis pontificis dantem alapam sibi vere blandeque [10] corripuit: *Si male*, inquit, *locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me caedis?*

Chris... eodem ... et der...

[1] De viris sanguinum cfr. Ps. 54, 24. et passim; Ps. 37, 13: *Et vim faciebant qui quaerebant animam meam.* De comprehensione Christi vide Matth. 26, 47. seqq.; Marc. 14, 43. seqq.; Luc. 22, 47. seqq.; Ioan. 18, 3. seqq. Num. 19. magna ex parte occurrit in Anselmo, Meditat. 9. — Pro *se ipsum manifestavit* A G Z aa dd *se primum manifestavit.*

[2] Psalm. 76, 10; deinde alluditur ad Cant. 4, 11.

[3] Gen. 49, 7. — Supra pro *laesione* Vat. perperam *lusione;* infra pro *maiestatis miraculo nec pietatis beneficio* A C F W Z *maiestate miraculi nec pietate beneficii.*

[4] Codd. A C W Z et 1 *Porro.* Post *qualiter* Vat. omittit *in.*

[5] Ita multi codd., Vat. *discipulo.* — De traditoris Iudae morte vide Matth. 27, 3-5. — Post *desperavit* A C F W Z et 1 prosequuntur *Non* (ed. 1 *Noli*) *huius proditoris perfidiam, quin potius Apostolorum principis sectare poenitentiam, anima, quae peccasti.*

[6] Respicitur Matth. 26, 31: Scriptum est enim [Zach. 13, 7.]: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis. De Petro ibid. v. 58. seqq. et Luc. 22, 54. seqq. — Codd. A C W Z sic incipiunt: *Petrus namque, Magistrum secutus a longe usque in atrium principis sacerdotum, ad vocem ancillae* etc.

[7] Vat. *non nosse cum iuramento firmavit.*

[8] Ita plurimi et meliores codd.; Vat. *impotentis*, ed. 1 *petentis*, X *impudentis*. Infra pro *dilectissimi* Vat. *dulcissimi*, et *inebriaberis* pro *inebrieris* [O *merearis absinthio inebriari*]; ubi respicitur Thren. 3, 15. — In A C W Z sequitur titulus incongruus *Iesus, morte damnatus.*

[9] Vat. *blasphemans* loco *pro blasphemia.* — Infra pro *venerabilis senibus*, quod habent fere omnes codd., Vat. *venerabilis hominibus.* — Vide Matth. 26, 59-68.

[10] Vat. *dulciter et benigne.* — Seq. locus est Ioan. 18, 23. — De hoc et seq. num. cfr. Anselm. Meditat. 9.

...otio ad ...sum. O verax et pie Iesu, quaenam anima tibi devota, haec cernens et audiens, valeat[1] se continere a lacrymis et internae compassionis occultare dolorem?

Iesus, Pilato traditus.

23. Horrenda prorsus Iudaeorum impietas, quae tantis iniuriis satiari non potuit, quin potius, ferali rabie fremens, impio iudici tanquam rabido cani animam iusti degluticndam exposuit! ...sos ante ...onal Pi- Vinctum enim Iesum ante faciem Pilati perduxere[2] pontifices, postulantes, interimi supplicio crucis eum qui *non noverat* omnino *peccatum*. Ipse vero *quasi agnus coram tondente se* ante iudicem mansuetus stabat et tacitus, cum fallaces et impii, falsorum criminum mole obiecta, tumultuosis acclamationibus[3] auctorem vitae petunt ad mortem et virum homicidam seditiosumque latronem servant ad vitam, lupum agno, mortem vitae, luci tenebras tam stulte praeferentes quam impie.

Allocutio. Dulcis Iesu, quis tam durus erit, ut clamores illos horribiles: *Tolle, tolle, crucifige eum*[4], sine gemitu et clamore spiritus aure corporis valeat audire seu mente tractare?

Iesus, morte damnatus.

24. Verum, quamvis non ignoraret Pilatus, Iudaicam gentem adversus Iesum non iustitiae, sed invidiae zelo commotam, cum patenter assereret, nullam se in eo mortis invenire vel modicam causam; ...ista con-...mnatio. humano tamen timore devictus, *replevit amaritudinibus*[5] animam suam et piissimum Regem crudelis tyranni, Herodis videlicet, iudicio subdidit; quem et ludibrio habitum et ad se remissum crudeliori mandato nudum in conspectu derisorum astare praecepit, ...agellatio. ut atrocissimis verberibus virgineam illam et candidissimam carnem flagellatores truculenti divellerent, plagas plagis, livores livoribus crudeliter infligentes. Defluit ille sanguis pretiosissimus per illa sacra latera innocentis et amantissimi iuvenis, nullo prorsus in eo reperto reatu.

...crepatur ...eccator. Et tu, perdite homo, totius confusionis et contritionis huius causa existens, quomodo non in fletum foras erumpis[6]? Ecce, innocentissimus Agnus, ut te a sententia iustae damnationis eriperet, iniusto propter te praeelegit iudicio condemnari. Ecce, *quae non rapuit pro te solvit;* et tu, anima mea nequam et impia, nec devotionis exsolvis gratitudinem nec compassionis rependis affectum!

FRUCTUS VII. CONSTANTIA IN SUPPLICIIS.

Iesus, spretus ab omnibus.

25. Postquam autem Pilatus adiudicaverat[7], impiorum vota compleri; non suffecit militibus illis sacrilegis crucifigere Salvatorem, nisi prius et ipsi illusionibus implessent animam suam. Nam congregata in praetorium universa cohorte, exuentes eum vestibus suis et tunica induentes coccinea, chlamydem illi circumdederunt purpuream, et corona spinea imposita capiti eius et arundine in dextera manu, irrisorie genuflectebant et alapas dabant, et exspuentes in eum, sacrum illud caput percutiebant arundine. Christus illuditor.

Attende nunc, humani cordis superbia, quae opprobria refugis et ad honores aspiras: quis est iste qui ingreditur, habens imaginem quasi Regis, et nihilominus servi despectissimi confusione repletus? Hortatio contra superbiam. Ipse est Rex tuus et Deus tuus, qui quasi *vir leprosus* et *novissimus virorum*[8] aestimatus est, ut te ab aeterna confusione eriperet et a superbiae peste sanaret. Vae igitur his semel et vae iterum! qui post tam praeclarum humilitatis speculum superbia tolluntur in altum, *rursus ostentui habentes Filium Dei*[9], quem tanto amplius ab hominibus omni constat honorificentia dignum, quanto magis pro hominibus indigna sustinuit.

Iesus, cruci clavatus.

26. Satiatis iam impiis de opprobriis mansuetissimi Regis, rursum Rex noster vestibus suis induitur, denuo exuendus, et *baiulans sibi crucem* perducitur *ad Calvariae locum*[10], ibique totus exutus, Christus baiulat crucem. vili dumtaxat circumtectus renes sudario et super

[1] Vat. *videns et audiens possit*, et supra post *verax* interserit *dulcis*, infra vero pro *internae compassionis* habet *intimae passionis*. Post *dolorem* A C F W Z et 1 addunt *dum simul advertit et comparat agninam tuae tractabilitatis mansuetudinem et leoninam atrocitatis Iudaicae ferocitatem*.

[2] Vat. *ante Pilatum pontifices perduxerunt*, et paulo post perperam *interim* pro *interimi*. — Deinde respicitur II. Cor. 5, 21: Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, et Isai. 53, 7: Quasi agnus coram tondente se obmutescet. Cfr. Matth. 27, 26. seqq.

[3] Vat. *clamationibus*. Supra pro *falsorum criminum* D *falsorum testimoniorum*.

[4] Ioan. 19, 15. — Supra post *durus* D E addunt *et impius*.

[5] Thren. 3, 15: Replevit me amaritudinibus, et Rom. 3, 14: Quorum os... amaritudine plenum est. Vide Matth. 27, 11. seqq.; Luc. 23, 3. seqq.; Ioan. 18, 28. seqq. Cfr. etiam Anselm., loc. cit. — Infra pro *crudeliori mandato* Vat. *crudeli mandato*, et deinde *Decurrit* pro *Defluit*.

[6] Cod. U *prorumpis;* Vat. *elegit* pro *praeelegit*. Sequens locus est Ps. 68, 5: Quae non rapui tunc exsolvebam.

[7] Cod. D *adiudicavit*. De sequentibus vide Matth. 27, 27-31; Marc. 15, 16. — Pro *implessent* D E *implerent*, A C Z *replessent*.

[8] Isai. 53, 4. et 3. — Vat. omittit *et* ante *a superbiae*.

[9] Hebr. 6, 6. — Supra pro *Vae igitur his semel et vae iterum* D *Vae semel, vae bis et vae iterum;* pro *praeclarum* Vat. *clarum;* post *ab hominibus* A V Z addunt *exhibenda;* denique pro *quanto magis pro hominibus indigna* D E F N *quanto pro hominibus indigniora*. — De hoc num. cfr. Anselm., loc. cit.

[10] Ioan. 19, 17. De divisione vestimentorum cfr. ibid. v. 23; Matth. 27, 35; Luc. 23, 34. — Infra voci *renes* Vat. praefigit *ad*, et pro *durissime sauciatus* habet *crudelissime sauciatus*, denique post *praedam* omittit *et*.

Crucifigitur. lignum crucis dire proiectus, expansus, protensus et tractus et in pellis modum hinc inde extensus, clavorum perforatur aculeis, manibus sacris et pedibus cruci affixus et durissime sauciatus. Vestes quoque ipsius dantur in praedam et dividuntur in partes, tunica inconsutili indivisa per sortem transeunte ad unum.

Vide nunc, anima mea, quomodo is qui est *super omnia benedictus Deus* [1], ab imo *pedis usque ad verticem* totus in aquas passionis demergitur, et ut te totam de illis passionibus extraheret, *intraverunt aquae usque ad animam suam.* Coronatus etenim spinis, sub crucis onere dorsum curvare iubetur et *suam ipsius portare ignominiam* [2], et ad locum deductus supplicii, veste nudatur, ut, ex flagellorum ictibus per dorsum et latera carnis patefactis livoribus atque scissuris, videretur quasi leprosus; et dehinc clavis transfossus, appareret tibi dilectus tuus propter te sanandam concisus vulnere super vulnus. *Quis mihi det, ut veniat petitio mea, et quod exspecto tribuat mihi Deus* [3], ut totus tam mente quam carne transfodiar crucisque affigar patibulo cum dilecto?

Hortatio.

Iesus, iunctus latronibus.

27. Ad confusionis quoque [4], ignominiae, dedecoris ac doloris augmentum innocens Agnus extra portam in loco punitionis sceleratorum, in die solemni, hora meridiana, in medio latronum super crucem quasi ad spectaculum elevatur, flentibus amicis et insultantibus hostibus. Nam et *qui praeteribant movebant capita sua*, et qui astabant irrogabant convitia, dicentes, quod *alios salvos fecisset, nunc se ipsum salvare non posset* [5]. Sed et ab irrisione huiusmodi latronum alter nequaquam abstinuit, cum tamen mitissimus Agnus et pro crucifigentibus et irridentibus pietatis dulcedine interpellaret ad Patrem et confitenti ac supplicanti latroni liberalissima caritate repromitteret paradisum. O verbum totius dulcoris [6] et veniae: *Pater, ignosce illis!* O verbum totius amoris et gratiae: *Hodie mecum eris in paradiso!*

Describitur modus crucifixionis.

Christus orat pro inimicis.

Respira nunc in spem veniae, anima, quantumcumque peccatrix, si tamen patientis pro te Domini Dei tui vestigia sequi non abhorres, « qui in omnibus pressuris suis nec semel os suum aperuit, ut aut querelae aut excusationis aut comminationis aut maledictionis sermonem adversus maledictos illos canes vel leviter diceret; quin potius novae benedictionis verbum, quale *a saeculis non est auditum*, super inimicos suos effudit [7] ». Dic ergo cum multa fiducia: *Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea* [8]; si forte more confitentis latronis audire merearis in mortis articulo: *Hodie mecum eris in paradiso.*

Hortatio… spem

Patieni… Christ

Iesus, felle potatus.

28. *Postea sciens Iesus, quia consummata sunt omnia, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio* [9]. Et acetoso ac felleo poculo sibi propinato cum spongia, Ioanne qui praesens fuit attestante, subintulit: *Consummatum est*, tanquam si in gustu aceti et fellis totius amarissimae passionis consummata plenitudo consisteret. Nam cum per gustum ligni suavis et vetiti [10] totius nostrae perditionis causa extiterit praevaricator Adam, opportunum fuit et congruum, per viam contrariam salutis nostrae inveniri remedium. Cum etiam in singulis membris ipsius acutissimarum passionum militantes *sagittae* crebrescerent, *quarum indignatio ebibebat spiritum* [11] eius, decebat, ut os et lingua, cibi verbique vehicula, nequaquam remanerent immunia, ut verificaretur in medico nostro propheticum illud [12]: *Replevit me amaritudine, inebriavit me absinthio;* sed ut et illud impleretur in dulcissima et amantissima Matre [13]: *Posuit me quasi desolatam, tota die moerore confectam.*

Satisfa… pro pecc… gustus.

Quae lingua dicere vel quis intellectus capere sufficit desolationum tuarum pondus, Virgo beata?

Allocutio Matrem solatam.

---

[1] Rom. 9, 5; dein respicitur Isai. 1, 6: A planta [ita etiam Vat.] pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Tertius locus est Ps. 68, 2.

[2] Fortasse respicitur Ezech. 32, 24. et etiam v. 25: Portaverunt ignominiam suam. Cfr. Anselm., loc. cit. De Christo haec passo vide Matth. 27, 31. seqq.; Luc 23, 26. seqq.; Ioan. 19, 17. seqq. Pro *veste nudatur* G *veste denudatur*.

[3] Iob 6, 8.

[4] Vat. omittit *quoque*, et ponit *augmentum* ante *confusionis*. — De crucifixione Christi vide locos in nota 2 citatos.

[5] Matth. 27, 42.; Luc. 23, 35; sequitur v. 33. de latronibus, et Luc. ibid. v. 39. seqq.

[6] Vat. *dulcedinis*.

[7] Anselm., loc. cit.; allegatur Ioan. 9, 32. Pro *maledictos illos canes* Z *maledicos* (E F *moleficos*) *illos canes;* pro *vel leviter diceret* Vat. *vel leniter diceret;* post *inimicos suos* F W Z et 1 addunt *ex abundantia pietatis*.

[8] Psalm. 56, 2; sequitur Luc. 23, 43.

[9] Ioan. 19, 28; cfr. v. 29. 30. — Supra W Z et 1 praefigunt *iam* ante *consummata;* infra pro *acetoso ac felleo poculo* I O P Q S T U cc *aceto ac felle*.

[10] Gen. 3, 6. — Pro *cum per gustum... exstiterit* Vat. *quia per gustum... exstitit*, et eadem infra *invenire* pro *inveniri*.

[11] Iob 6, 4: Quia sagittae Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. — Mox pro *decebat, ut os et lingua, cibi verbique vehicula* Vat. *ut cibi verbique vehiculum*.

[12] Thren. 3, 15. — Post *absinthio* A C N W Z et 1 prosequuntur: « Memor igitur sis et tu, Dei imago, per esum ligni vetiti in Adam deformata et perdita, *paupertatis et transgressionis, absinthii et fellis* [Thren. 3, 19.] quae pro te Deus tuus in cruce gustavit, ut amarae compunctionis et compassionis poculo compleantur viscera tua, vereque dicere valeas cum Propheta: *Memoria memor ero, et tabescet in me anima mea* » [Thren. 3, 20.]. — Quae sequuntur in ed. ab eisdem hic omittuntur, sed infra in fine tituli 31, nonnullis mutatis, adduntur.

[13] Vat. addit *sua, Virgine gloriosa*. Locus seq. est Thren. 1, 13. — Verba *Quae lingua* etc. in A C W Z et 1 transponuntur ad finem n. 31.

Quae praemissis omnibus praesens assistens et particeps per omnem modum effecta, benedictam illam et sanctissimam *carnem,* quam tam caste concepisti, tam dulciter aluisti et lacte potasti, tam crebro in tuo reclinasti sinu et labia labiis impressisti, carneo contemplata es visu [1], nunc ictibus flagellorum divelli, nunc spinarum perforari aculeis, nunc arundine percuti, nunc palmis pugnisque contundi [2], nunc clavis perfodi et stipiti crucis affixam atque pendentem graviter laniari, nunc omni ludibrio habitam, felle tandem et aceto potari. — Sed et divinissimam illam *animam* oculis conspexisti mentalibus omnis amaritudinis felle repletam, nunc spiritu frementem, nunc paventem, nunc taedentem, nunc agonizantem, nunc anxiatam, nunc turbatam, nunc omni tristitia et dolore moestissimam partim propter passionis corporeae vivacissimum sensum, partim propter divini honoris per peccatum subtracti ferventissimum zelum, partim propter effusum in miseros miserationis affectum et partim propter compassionis ad te, Matrem dulcissimam, infixum in cordis intima telum, cum te coram se positam et piis conspiceret oculis et blandis alloqueretur sermonibus [3]: *Mulier*, inquiens, *ecce, filius tuus,* ut tuam consolaretur inter angustias animam, quam compassionis suae gladio amplius, quam si proprio patereris in corpore, vere sciebat esse transfixam.

[...]a vidit [...]menta [...]rporis [...]hristi.

[...]t etiam [...]nimae.

Fructus VIII. Victoria in conflictu mortis.

Iesus, sol morte pallidus.

[...]igna ad [...]nortem [...]hristi.

29. Denique, cum Agnus innocens, qui est verus sol iustitiae, trium horarum spatio pependisset in cruce, et eodem tempore sol iste visibilis, Factori suo compatiens, lucis suae radios occultasset; iam omnibus consummatis, Fons ipse vitae hora nona siccatur, dum Deus et homo Iesus *cum clamore valido et lacrymis* [4] ad miserationis manifestandum affectum et Divinitatis declarandam potentiam spiritum in manus Patris commendans exspirat. Tunc *velum templi scissum est a summo usque deorsum, et terra mota est, et petrae scissae sunt, et monumenta aperta sunt.* Tunc ipse centurio Deum verum ipsum esse cognovit. Tunc qui ad spectaculum insultaturi convenerant *revertebantur, percutientes pectora sua.* Tunc formosus *prae filiis hominum* [5], caligantibus oculis et pallentibus genis, pro filiis hominum deformis apparuit, factus holocaustum suavissimi odoris in conspectu paternae gloriae, *ut averteret iram suam a nobis.*

Oratio ad Patrem.

Respice igitur, Domine sancte Pater, *de sanctuario tuo et de excelso caelorum habitaculo;* respice, inquam, in faciem Christi tui, respice hanc sacrosanctam hostiam, quam tibi offert Pontifex noster pro peccatis nostris, et *esto placabilis super nequitia populi tui* [6]. — Considera et tu, homo redempte, quis, quantus et qualis est hic qui pro te pendet in cruce, cuius mors vivificat mortuos, cuiusque transitum et caelum luget et terra, et lapides duri quasi naturali compassione scinduntur. O cor humanum omni lapidum duritia durius, si ad tanti rememorationem piaculi nec terrore concuteris nec compassione afficeris nec compunctione scinderis nec pietate molliris! Hortatio.

Iesus, translanceatus.

30. Porro, ut de latere Christi dormientis in cruce formaretur Ecclesia, et Scriptura impleretur, quae dicit: *Videbunt in quem transfixerunt* [7], divina est ordinatione indultum, ut unus militum lancea latus illud sacrum aperiendo perfoderet, quatenus, sanguine cum aqua manante, pretium effunderetur nostrae salutis, quod a fonte, scilicet cordis arcano, profusum vim daret Sacramentis Ecclesiae ad vitam gratiae conferendam, essetque iam in Christo viventibus poculum *fontis vivi salientis in vitam aeternam* [8]. Ecce, iam nunc lancea a Saulis perfidia, populi scilicet Iudaici reprobati, *casso vulnere in parietem* divina miseratione *perlata, foramen fecit in petra et cavernam in maceria,* tanquam habitaculum columbinum. Sanctissimi cordis arcanum.

Surge igitur, amica Christi, esto sicut *columba nidificans in summo ore foraminis* [9], ibi ut *passer inveniens domum,* vigilare non cesses, ibi tanquam *turtur* casti amoris pullos absconde, ibi os Hortatio.

[1] Codd. A C W Z et 1 meditationem sic continuant: nunc alaparum ictibus contundi, nunc flagellorum percussuris convelli, nunc spinarum puncturis affligi, nunc clavorum perforationibus laniari et stipiti crucis affixari atque pendentem atrociter cruciari, nunc haberi ludibrio, nunc felle et aceto potari, nunc morte pallescere, nunc cruore perfundi, nunc lancea vulnerari. — Sed et divinissimam etc. Cfr. pag. 80, nota 4.

[2] Ita D F O P Q cc; Vat. *concidi.*

[3] Ioan. 19, 26. 27. — Infra pro *compassionis suae* Vat. *passionis suae.* Post *transfixam* altera familia adiungit: Addidit quoque non modicum ad vehementem tuae desolationis excessum dilecti Filii tui non solum per mortem, verum etiam per sepulturam corporalis subtrahenda praesentia, ut veraciter lamentando dicere valeas: Idcirco *ego plorans, et oculus meus deducens aquam, quia recessit a me consolator meus, convertens animam meam* [Thren. 1, 16.].

[4] Hebr. 5, 7. Seq. locus est Matth. 27, 51-54. et Luc. 23, 43-48. — Supra Vat. *exspiravit* pro *exspirat.*

[5] Respicitur Ps. 44, 3, ubi Vat. cum Vulgata *speciosus* pro *formosus;* sequitur Ps. 84, 4.

[6] Anselm., loc. cit. Allegantur Deut. 26, 15. et Exod. 32, 12. — Infra post *et terra* A C F W Z et 1 addunt *tremuit.* Denique pro *tanti rememorationem* Vat. cum non paucis codd. *tanti commemorationem.*

[7] Zach. 12, 10. et Ioan. 19, 37. — Supra contra meliores codd. Vat. post *dormientis* omittit *in cruce.* Infra O P R S T U *aperiens perfoderet* pro *aperiendo perfoderet.*

[8] Ioan. 4, 14: Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. De perfidia Saulis cfr. I. Reg. 19, 10; simul respicitur etiam Cant. 2, 14.

[9] Respicitur Ier. 48, 28; deinde Ps. 83, 4; infra Isai. 12, 3. et Gen. 2, 10.

appone, *ut haurias aquas de fontibus Salvatoris.* Hic enim est *fons egrediens de medio paradisi,* qui, *in quatuor divisus capita* et in corda devota diffusus, fecundat et irrigat universam terram.

Iesus, cruore madidus.

31. Cruentatus enim Christus Dominus sanguine proprio, primum sudore, dehinc flagellis et aculeis [1], post clavis et tandem lancea copiose effuso, ut apud

Vestis pontificalis rubricata.

Deum *esset copiosa redemptio,* vestem pontificalem habuit rubricatam, quatenus vere *rubrum* appareret *indumentum ipsius, et vestimenta eius quasi calcantium in torculari.* Et sic, vero Ioseph in veterem

Verus Ioseph.

dimisso cisternam, tunica ipsius *intincta sanguine hoedi,* propter *similitudinem* scilicet *carnis peccati,* approbationis notitia discernenda mitteretur ad Patrem.

Oratio ad Patrem.

« Cognosce igitur, clementissime Pater, tunicam praedilecti Filii tui Ioseph, quem invidia fratrum secundum carnem tanquam *fera pessima devoravit* et conculcavit in furore vestimentum ipsius et omnem decorem illius reliquiis cruoris inquinavit; nam et quinque scissuras lamentabiles in ea reliquit. Hoc enim est, Domine, vestimentum, quod in manu meretricis Aegyptiae, synagogae videlicet, innocens Puer tuus sponte dimisit, magis eligens, spoliatus a carnis pallio, in carcerem mortis descendere, quam adulterinae plebis acquiescendo voci temporaliter gloriari [2] ». Nam et *proposito sibi gaudio, crucem sustinuit, confusione contempta.* — Sed et tu, miseri-

Ad Matrem dolorosam.

cordissima Domina mea, aspice illam dilecti Filii tui sacratissimam vestem de castissimis membris [3] tuis Spiritus sancti artificiositate contextam et una cum ipso confugientibus nobis ad te veniam postula, ut digni habeamur *effugere ab ira ventura* [4].

Iesus, intumulatus.

32. Veniens tandem nobilis decurio [5], Ioseph scilicet ab Arimathaea, et accepta a Pilato licentia,

Sepoltu Christi

corpus Christi cum Nicodemo deponens de cruce, condivit aromatibus et involvit sindone [6] et in monumento novo, quod in horto propinquo in petra sibi exciderat, cum omni reverentia sepelivit. Porro sepulto Domino, et ad custodiam sepulcri deputatis

Sanctae lieres

militibus [7], devotae illae mulieres et sanctae, quae fuerant obsecutae viventi, ut iam mortuo pietate officiosa famulatum impenderent, *emerunt aromata* ad corpus Iesu sacratissimum [8] perungendum. Inter quas

Magdale

Maria Magdalena tanto cordis ferebatur incendio, tantae pietatis afficiebatur dulcedine, tam validis trahebatur vinculis caritatis, ut, femineae infirmitatis oblita, nec tenebrarum caligine nec persecutorum immanitate retraheretur a visitatione sepulcri, quin potius, foris stans et rigans lacrymis monumentum, recedentibus discipulis, non recedebat, pro eo quod divinae dilectionis igne succensa [9], et tam invalescente urebatur desiderio et tam impatiente vulnerabatur amore, ut nihil ei saperet nisi flere possetque propheticum illud [10] eructare veraciter: *Fuerunt mihi lacrymae meae panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus?*

Oratio Iesum.

Deus meus, bone Iesu, concede mihi, quamquam per omnem modum immerito et indigno, ut qui corpore his interesse non merui, fideli tamen haec eadem mente pertractans, illum ad te Deum meum pro me crucifixum et mortuum compassionis affectum experiar, quem innocens Mater tua et poenitens Magdalena in ipsa passionis tuae hora senserunt.

DE MYSTERIO GLORIFICATIONIS.

Fructus IX. Novitas resurrectionis.

Iesus, triumphans mortuus.

33. Consummato iam passionis agone, cum draco ille cruentus et rabidus leo aestimaret, se de occiso Agno assecutum esse victoriam, refulgere coepit in

---

[1] Pro *primum sudore, dehinc flagellis et aculeis* Vat. *primum sanguineo sudore, secundo flagellis, dehinc spinarum aculeis.* — Infra respicitur Ps. 129, 7; Isai. 63, 2. De Ioseph vestimento cfr. Gen. 37, 31. 32; de verbis patris *fera pessima* v. 33. Verba *similitudinem carnis peccati* occurrunt Rom. 8, 3. — Post *Ioseph* D addit *a fera pessima, id est fratrum invidia, secundum carnem devorato et in* etc.

[2] Ex Anselmo, loc. cit. De Aegyptia cfr. Gen. 39, 7. seqq. — Post *adulterinae* B E F W Z et 1 omittunt *plebis.* Sequitur Hebr. 12, 2: Qui proposito sibi gaudio etc.

[3] Vat., refragantibus plurimis codd. et 1, addit *et visceribus,* et deinde voci *confugientibus* A B C F praefigunt *pro,* Z *profugientibus.* — Ultima verba *effugere ab ira* etc. sumta sunt ex Matth. 3, 7.

[4] Ab altera illa familia hic additur: *Illorumque mentem tuam amaricantium fluctuum et dolorum, quibus instar maris repleta fuisti, vel modica mereamur stilla perfundi. Quae enim lingua* etc. Tunc sequitur illa meditatio de Matre dolorosa (cfr. pag. 78, n. 12.) cum mutationibus supra pag. 79, nota 1. et 3. indicatis et etiam additamentum in fine ibi notatum, quod deest in edd.

[5] Vat. perperam *centurio.* Altera familia sic incipit: *Veniens siquidem devotus Iesu discipulus, sed occultus, nobilis decurio.* — De sepultura Christi cfr. Matth. 27, 57 seqq.; Marc. 15, 42; Luc. 23, 50. seqq.; Ioan. 19, 38 seqq.

[6] Vat. cum paucis codd. praefigit *in,* quod secundum textum Lucae [apud Matth. est *in*] suppressimus. Mox post *horto* A B C E F W Z addunt *situm.*

[7] Codd. A F N W Z et 1 subiungunt *et cum Iesu Matre ipsius* (W *ipsa*) *Maria per affectum excessivi moeroris pariter consepulta, devotae.*

[8] Codd. A T W Z et 1 *sanctissimum,* et infra post *immanitate* ponunt *retardaretur* pro *retraheretur.*

[9] Vat. subiungit *est;* Z et 1 omittunt etiam sequens *et.*

[10] Psalm. 41, 4. — Infra pro *fideli tamen* Vat. *fide tamen,* O P R S T cc *fideliter tamen.* Post *experiar* A C N W Z et 1 prosequuntur: *quem tibi devotae illae mulieres deflentes in ipsa* etc. Dein iidem habent rubricam *Iesus, victor fortissimus.*

escensus inferos.

anima descendente ad inferos Divinitatis potentia, qua *Leo* noster fortissimus *de tribu Iuda* [1], consurgens in *fortem armatum*, praedam ab ipso diripuit, portisque inferorum confractis, et alligato serpente, *exspolians principatus et potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso.* Tunc *extractus est leviathan hamo*, ipsius per Christum *perforata maxilla*, ut qui nihil iuris habebat in capite, quod invasit, etiam illud perderet, quod habere videbatur in corpore. Tunc verus Samson moriens hostilem prostravit exercitum [2]. Tunc Agnus sine macula *in sanguine testamenti sui de lacu, in quo non erat aqua, vinctos eduxit.* Tunc *habitantibus in regione umbrae mortis* diu novae lucis exspectata claritas radiavit.

Figurae riomphi ilvatoris.

Iesus, resurgens beatus.

34. Sacrae siquidem quietis Domini in sepulcro illucescente tertio die, qui in revolutione dierum est octavus et primus, *Dei virtus et sapientia* [3], Christus, mortis prostrato auctore, etiam ipsam mortem devicit aeternitatisque aditum nobis aperuit, dum sese a mortuis divina potentia suscitavit, ut *notas nobis faceret vias vitae.* Tunc *terraemotus factus est magnus*, et *Angelus Domini in vestimento albo* et candido et aspectu fulgureo *descendit de caelo*, piis apparens blandus impiisque severus. Propter quod et protervos perterruit milites et confortavit pavidas mulieres, quibus et ipse Dominus resurgens primum apparuit, quia hoc devotionis intensae merebatur affectus. Deinde visus est Petro, dehinc discipulis euntibus in Emmaus [4], dehinc Apostolis omnibus absque Thoma, dehinc Thomae palpandum se praebuit, cum ille fideliter exclamavit: *Dominus meus et Deus meus;* sicque, *per dies quadraginta* multiformiter *apparens* discipulis et edens cum eis et bibens, et argumentis nos illuminavit ad *fidem* et promissis erexit ad *spem*, ut sic tandem donis caelitus datis accenderet ad *amorem* [5].

surrectio s mirabi

pparitiones.

Iesus, decor praecipuus.

35. Sane *flos* ille pulcherrimus *de radice Iesse* [6], qui in incarnatione floruit, in passione defloruit, sic in resurrectione refloruit, ut omnium esset decor. Nam corpus illud gloriosissimum, subtile, agile et immortale tantae claritatis supervestitum est gloria, ut vere sit sole fulgentius, exemplarem praeferens pulcritudinem suscitandorum corporum humanorum; de quibus ipse Salvator ait: *Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno Patris* [7], scilicet beatitudinis sempiternae. Quodsi quilibet iustus fulgebit sicut sol, quanti putas esse fulgoris ipsum Solem iustitiae? Tanti, inquam, est, ut sit *speciosior sole et super omnem stellarum dispositionem, luci comparatus*, decor praecipuus non immerito iudicetur.

Gloria corporis Christi.

Felices illi oculi, qui viderunt; sed et tu vere *beatus eris, si fuerint reliquiae seminis tui ad videndam* [8] tam interius quam exterius illam desideratissimam *claritatem.*

Felices oculi hanc gloriam videntes.

Iesus, orbi praelatus.

36. Apparens quoque Dominus in Galilaea discipulis, omnem sibi potestatem tam caeli quam terrae asseruit a Patre collatam [9]. Propter quod et discipulos misit *in mundum universum, praedicare Evangelium omni creaturae*, salutem promittendo credentibus, damnationem comminando incredulis, *cooperante Domino et sequentibus signis confirmante sermonem*, ut in virtute nominis Iesu Christi imperarent omnibus creaturis et morbis, vereque constaret saeculo toti, quod magni Patris Filius Iesus Christus tanquam alter *Ioseph* [10] *verusque Salvator vivit et dominatur*, non solum in *terra Aegypti*, verum

Praedicatio Evangelii.

Iesus, Salvator mundi et glorificatus.

---

[1] Respicitur Apoc. 5, 5; de *forti armato* vide Luc. 11, 21. Sequens locus est Col. 2, 15; deinde respicitur Iob 40, 20. 21. — Superius pro *Agno assecutum* A C W Z et 1 *Agno consecutum.*

[2] Iudic. 16, 25. seqq. Sequitur Zach. 9, 11: Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu etc.; et deinde Isai. 9, 2, ubi Vat. post *mortis* cum Vulgata addit *lux orta est eis et.*

[3] Respicitur 1. Cor. 1, 24, et deinde Ps. 15, 10: Nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti etc. (cfr. Act. 2, 31.). De resurrectione Christi vide Matth. 28, 1. seqq.; Marc. 16, 1. seqq.; Luc. 24, 1. seqq.; Ioan. 20, 1. seqq. — Infra post *vestimento albo* Vat. omittit *et candido.*

[4] Vide Luc. 24, 13. seqq.; de S. Thoma Ioan. 20, 24. seqq. et Act. 1, 3. 4. — Infra pro *edens cum eis* Vat. *comedens cum eis;* quae deinde post *promissis* et etiam post *datis* superflue ad dit *nos.*

[5] Codd. A C N W Z et 1 prosequuntur: *armaret ad fortitudinem per geminae stolae decorem praecipuum, in ipso monstratum tanquam in principe regum et primogenito mortuorum.* Deinde, omisso sequenti titulo *Iesus, decor praecipuus* et etiam prima propositione *Sane flos... decor*, continuant: *Nam corpus illud* etc. — Pro *nos illuminavit* O P Q ec *eos illuminavit.*

[6] Respicitur Isai. 11, 1. — Infra post *resurrectione* Vat. *floruit* pro *refloruit*, et dein pro *decor* perperam *doctor.*

[7] Matth. 13, 43; deinde Sap. 7, 29. — Post *comparatus* Vat. addit *et;* sed A C F N W Z et 1 *et fulgeat et vigeat in aeternum cunctosque sui participes fulgentes et vigentes efficiat ac pro victoriae merito glorioso potiri merito sine fine concedat.* Inferius, omisso titulo, iidem continuant: *Apparens quoque* etc.

[8] Tob. 13, 20, ubi Vat. *videndum* pro *videndam*, refragante etiam Vulgata.

[9] Matth. 28, 16-20; seq. locus est Marc. 16, 15. et 20: Illi autem profecti praedicarunt ubique, Domino cooperante etc. Cfr. Act. 3, 1-8; v. 6: In nomine Iesu Christi Nazareni surge et ambula.

[10] Respicitur Gen. 41, praecipue v. 45: Vertitque nomen eius et vocavit eum lingua Aegypti *salvatorem mundi;* sequitur Gen. 45, 26; infra respiciturPs. 102, 22: In omni loco dominationis eius benedic etc. — Textus seq. est Anselm., Meditat. 9.

etiam « *in omni loco dominationis* Regis aeterni, eductus quidem ad imperium Dei caeli de carcere mortis et inferorum, et attonsus mortalitatis comam, commutavit vestem carnis in immortalitatis decorem, et tanquam verus Moyses, de aquis mortalitatis assumtus [1], Pharaonis subnervavit imperium », tanto sublimatus honore, ut *in nomine ipsius omne genu flectatur caelestium, terrestrium et inferorum.*

FRUCTUS X. SUBLIMITAS ASCENSIONIS.

Iesus, ductor exercitus [2].

37. Quadraginta post resurrectionem Domini peractis diebus, non sine magni designatione mysterii in ipso quadragesimo die *convescens* [3] *una cum* Ascensio. *discipulis suis*, benignus Magister in Montem oliveti conscendit, et inde, *videntibus illis, elevatis manibus ferebatur in caelum,* nubeque interposita, quae ascendentem recepit, humanis se occultavit aspectibus; sicque *ascendens in altum, captivam duxit captivitatem,* et caeli aperta iam porta, *pandens iter* sequentibus, exsules introduxit in regnum, concives illos faciens Angelorum et *domesticos Dei,* quatenus et ruinas restauraret angelicas et aeterni Patris cumularet honorem et se triumphatorem ostenderet et Dominum exercituum se esse probaret.

Iesus, caelo levatus.

38. Psallentibus Angelis et exsultantibus Sanctis, Deus et Dominus Angelorum et hominum *super caelos caelorum ascendit* [4] et *super pennas ventorum* Sedet ad dexteram Patris. mira potestatis agilitate volavit seditque ad dexteram Patris, *tanto melior Angelis effectus, quanto differentius prae illis sortitus est nomen,* ibique iugiter *vultui* benignissimi Patris *apparet ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat, ut nobis esset Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus,* qui in dextera Maiestatis assistens, vultui paternae gloriae vulnerum, quae pro nobis pertulit, cicatrices ostenderet.

« Gratias tibi referat, Domine Pater, omnis lingua super inenarrabili dono affluentissimae caritatis tuae, qui unico *Filio cordis tui non pepercisti, sed eum pro nobis omnibus tradidisti* [5] in mortem, ut tantum tamque fidelem *advocatum* coram te *haberemus* in caelis [6] ». Oratio.

Iesus, largitor Spiritus.

39. Septem quoque septimanis dierum a resurrectione excursis, quinquagesimo scilicet die, *congregatis in unum discipulis cum mulieribus et Maria Matre Iesu, factus est repente de caelo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis,* qui *super centum viginti hominum* turbam descendit et *apparuit in linguis igneis,* pro eo quod ori *verbum*, intellectui *lucem* et affectui ministraret *ardorem* [7]. *Repleti sunt omnes Spiritu sancto et coeperunt loqui variis linguis,* secundum quod eiusdem Spiritus sancti dictabat instinctus [8], qui omnem eos veritatem edocuit et ad omnem dilectionem accendit et in omni eos virtute firmavit. Nam ipsius adiuti gratia, illustrati doctrina et confortati potentia, cum pauci essent et simplices, partim verbis ignitis, partim perfectis exemplis, partim mirandis prodigiis per totum mundum « plantaverunt Ecclesiam sanguine suo [9] »; quae, eiusdem sancti Spiritus virtute purgata, illuminata atque perfecta, amabilis facta est Sponso suo eiusque paranymphis, ut speciosa nimis miraque *varietate circumdata,* satanae vero et angelis eius *terribilis ut castrorum acies ordinata.*

Apostoli quuntur riis lingu[is]

Plantaveri[unt] Ecclesiam

---

[1] Respiciuntur Exod. 2, 5. seqq., deinde Phil. 2, 10. — Supra post *inferorum* O P prosequuntur: *et accepta immortalitatis corona* [U *et assumta carnis mortalitatis corona*] *commutavit*. Dein post *comam* A C E F N W Z *mutata veste carnis* pro *commutavit vestem carnis;* deinde *de aquis mortis assumtus* pro *de aquis mortalitatis assumtus*.

[2] Codd. A C F W Z et 1 *Iesus, sponsus ornatus* (qui titulus infra n. 44. habetur), et prosequuntur: *Vestitus siquidem spoliis, quae triumphando de Aegypto eduxerat, ergastulo videlicet infernalium tenebrarum, quadraginta post resurrectionem suam peractis diebus* etc. — De ascensione Domini vide Luc. 24, 50. 51. et Act. 1, 9-11.

[3] Codd. A C F N W Z et 1 subiungunt: *Sponsus cum filiis, eosque consolans per repromissionem Paracliti, in Montem* etc. — Sequitur Act. 1, 9; deinde respicitur Ps. 67, 19; Mich. 2, 13; et inferius Eph. 2, 19: Cives Sanctorum et domestici Dei. — Infra pro *et ruinas restauraret* Vat. *ruinas instauraret*. Post *probaret* [ipsi *approbaret*] A C F N W Z et 1 addunt: Sicque illud decantaret propheticum canticum [Isai. 61, 10.]: *Gaudens gaudebo in Domino, et exsultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis et indumento iustitiae circumdedit me quasi sponsum decoratum corona et quasi sponsam ornatam monilibus suis.* Deinde omisso titulo *Iesus, caelo levatus,* prosequuntur *Psallentibus enim* [A W *quoque*] *Angelis.*

[4] Psalm. 67, 34: Qui ascendit super caelum caeli; deinde Ps. 17, 11: Volavit super pennas ventorum. Porro sequitur Hebr. 1, 4: Tanto melior Angelis effectus etc., et deinde ibid. 9, 24: Ut appareat nunc vultui Dei pro nobis, et 7, 25. 26, ubi Vat. omittit *segregatus a peccatoribus.*

[5] Rom. 8, 32. De Christo advocato nostro cfr. I. Ioan. 2, 1. — Superius pro *affluentissimae* Vat. cum paucis codd. *supereffluentissimae* [L *superfluentissimae*].

[6] Anselm. loc. cit. — A C F N W Z et 1 addunt: *tam desiderabilem Sponsum tamque liberalem tuorum charismatum largitorem.* Dein horum plerique omittunt titulum *Iesus, largitor Spiritus;* et continuant: *Septem igitur* pro *Septem quoque.*

[7] De missione Spiritus S. vide Act. 1, 1-4.

[8] Codd. A C D F W *secundum eiusdem Spiritus sancti impetum* [N Z *imperium*] pro *secundum quod eiusdem Spiritus sancti dictabat instinctus.*

[9] Breviar. Rom. Commune Apost. 3. Nocturn. 1. Resp. — Vat. *sanctam Ecclesiam plantaverunt*, omisso *sanguine suo.* — Infra respicitur Ps. 44, 15. et Cant. 6, 3. De paranymphis (amicis sponsi) cfr. Ioan. 3, 29.

Iesus, laxans reatus[1].

40. In hac siquidem sancta Ecclesia per orbem universum, Spiritu sancto mirabiliter operante, multiformiter distincta et uniformiter coniuncta unus praesidet Pontifex Christus, tanquam summus hierarcha, qui miro ordine instar civitatis supernae in ea dispensat dignitatum officia, distribuendo *charismatum dona. Nam quosdam in ea dedit Apostolos, quosdam prophetas, alios vero evangelistas, alios pastores et doctores ad consummationem Sanctorum et aedificationem corporis Christi*[2]. Qui etiam secundum gratiam Spiritus sancti septiformem septem dedit Sacramenta quasi septem medicamenta morborum, per quorum administrationem et gratiam sanctificantem tribuit et peccata dimittit, quae nunquam nisi in fide et unitate eiusdem sanctae matris Ecclesiae relaxantur. Et quoniam in igne[3] tribulationis peccata purgantur, ideo, sicut caput Ecclesiae Christum exposuit Deus fluctibus passionum, sic et corpus eius, scilicet Ecclesiam suam, usque in finem saeculi ad probationem et purgationem tribulari permittit. Sic Patriarchae, sic Prophetae, sic Apostoli, sic Martyres, Confessores et Virgines et quotquot placuerunt Deo, per multas tribulationes transiere fideles; sic etiam omnia membra Christi electa usque ad[4] diem iudicii pertransibunt.

Christus praesidet Ecclesiae. — Dedit 7 Sacramenta. — Purgat Ecclesiam tribulationibus.

FRUCTUS XI. AEQUITAS IUDICII.

Iesus, testis veridicus.

41. Porro futuri iudicii tempore, quo Deus cordium iudicabit occulta, *praecedet ignis ante faciem iudicis*[5], *Angeli cum tuba mittentur, congregabuntur electi a quatuor ventis caeli*, omnes quoque, qui in monumentis sunt, divinae iussionis virtute resurgent omnesque *astabunt ante illud iudiciale tribunal*. Tunc *illuminabuntur abscondita tenebrarum*, tunc *revelabuntur consilia cordium*, tunc *libri* pandentur conscientiarum, et ipse liber aperietur, qui dicitur *liber vitae*. Quo fiet, ut simul et in instanti omnium omnia secreta omnibus tanta certitudinis claritate patescant, ut contra testimonium veritatis loquentis in Christo et conscientiae cuiuslibet[6] pariter contestantis nulla prorsus infitiandi, defendendi vel excusandi seu subterfugiendi pateat semita, quin recipiat unusquisque *secundum opera sua*.

Iudicium universale.

« Magna igitur indicta est nobis necessitas probitatis, cum omnia agamus in conspectu Iudicis cuncta cernentis[7] ».

Corollarium.

Iesus, iudex iratus.

42. Apparente siquidem[8] omnipotentis Filii Dei signo in nubibus, virtutibusque caelorum commotis, sed et ad orbis conflagrationem mundialibus concurrentibus ignibus, collocatisque omnibus iustis ad dexteram, impiis ad sinistram; adeo Iudex universorum reprobis iratus videbitur, ut *dicant montibus et petris: Cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira Agni*[9]. *Induet* enim *pro thorace iustitiam et accipiet pro galea iudicium certum. Sumet scutum inexpugnabile aequitatem, acuet autem diram iram in lanceam, et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos;* ut qui contra Auctorem omnium procaciter pugnaverunt, iusto tunc Dei iudicio ab omnibus expugnentur. « Tunc superius Iudex apparebit iratus, inferius horrendum chaos, patens infernus. A dextris peccata accusantia, a sinistris infinita daemonia. Peccator sic comprehensus, quo effugiet? Certe *latere* erit impossibile et *apparere* intolerabile. *Si enim vix iustus salvabitur, impius et peccator ubi parebunt*[10] »? *Non ergo intres in iudicium cum servo tuo, Domine.*

Ira Iudicis contra reprobos.

---

[1] Omisso titulo, A C W Z sequentem paragraphum coniungunt cum antecedente. In Z tamen recentior manus infra ad verba *aedificationem corporis Christi* in margine scribit *Iesus, relaxans reatus*.

[2] Eph. 4, 11. 12. — Supra pro *mirabiliter operante* Vat. *mirabiliter cooperante*.

[3] Vat. *per ignem* pro *in igne;* I O P R *etiam igne*, L *etiam in igne*. Superius pro *gratiam sanctificantem* D *gratiam et sanctificationem*, Q legit *gratiam tribuit sanctitatis et*.

[4] Codd. N Q W Z et 1 *in*. Post *pertransibunt* A C F N W et 1 prosequuntur: *ut exhibeat gloriosam Ecclesiam* tanquam sponsam speciosam *non habentem maculam neque rugam* [Eph. 5, 27.]. Felix anima, quae istius sponsae praevaleat contemplari decorem et cum illo amico Sponsi veraciter dicere: *Vidi civitatem sanctam, Ierusalem novam, descendentem de caelo a Deo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo* [Apoc. 21, 2.]. Beatum profecto me reputabo, si *fuerint reliquiae seminis mei ad videndam* sponsae huiusmodi praenobilis admirabilem *claritatem*. [Tob. 13, 20.].

[5] Psalm. 96, 3; dein II. Thess. 1, 8; de seq. loco vide Matth. 24, 29. seqq. Sequitur Rom. 14, 10: Omnes enim stabimus ante tribunal Christi; deinde I. Cor. 4, 5: Qui et illuminabit abscondita tenebrarum etc.; de duobus *libris* vide Apoc. 20, 12.

[6] Ita A B C E F N W Z et 1; Vat. *cuiuscumque*. — Respicitur Apoc. 2, 23: Dabo unicuique vestrum secundum opera sua.

[7] Boeth. V. de Consolat. prosa 6. Pro *cum omnia agamus* Vat. cum non paucis codd. *dum omnia agimus*.

[8] Omisso titulo, A C W Z et 1 *quoque*. — De *signo Dei* vide Matth. 24, 30; cfr. Luc. 21, 25. seqq.

[9] Apoc. 6, 16; seq. locus est Sap. 5, 19. seqq. — Infra pro *patens infernus* (ita fere omnes codd.) Vat. *patentis inferni* (de auctore huius sententiae vide supra pag. 53, notam 12.). Post *daemonia* Vat. addit *ad infernum trahentia et interius mordens conscientia*, pro quo R *ad supplicia trahentia, foris mundus ardens, intus conscientia urens*.

[10] Epist. I. Petr. 4, 18. (Vat. *apparebunt* pro *parebunt*); sequitur Ps. 142, 2, ubi in fine Q versum continuat: *quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens*.

Iesus, victor magnificus.

43. Lata [1] sententia damnationis in reprobos, quod flammis exurantur aeternis, colligatisque ad modum fascis omnibus inimicis Iesu Christi, omnipotens Dei virtus perpetuae illos exponet tam carne quam spiritu voracitati flammarum, ut et nunquam deficiant et tamen urantur et sentiant in aeternum, et *fumus tormentorum eorum ascendat in saecula saeculorum* [2]. Tunc *bestia et pseudopropheta et qui acceperunt imaginem eius in stagnum mittentur ignis et sulphuris, qui paratus est diabolo et angelis eius.* Tunc *egredientur* electi ad *consideranda cadavera* [3], mortua morte quidem non naturae, sed poenae; tunc *lavabunt iusti manus suas in sanguine peccatorum* [4]; tunc denique victoriosissimus Agnus *ponet inimicos suos scabellum pedum suorum,* quando ingredientes *impii in inferiora terrae tradentur in manus gladii partesque vulpium erunt,* scilicet daemonum, qui eos suis fraudulentiis seduxerunt.

Poenae damnatorum.

Iesus, sponsus ornatus.

44. Denique mundi facie innovata in melius, cum *lux lunae erit sicut lux solis, et lux solis septempliciter sicut lux septem dierum* [5], *civitas illa sancta Ierusalem,* quae *de caelo tanquam sponsa ornata descenderat,* iam nunc *praeparata ad nuptias Agni,* gemina quoque stola vestita, in caelestis curiae traducetur palatium, et in sacrum illum [6] arcanumque thalamum introducta, tanto illi Agno caelesti copulabitur foedere, ut *unus fiat spiritus* sponsa et Sponsus, vestieturque Christus omni pulcritudine electorum tanquam *tunica polymita* [7], in qua omni decore ornatus refulgeat, tanquam opertus omni lapide pretioso. Tunc illud dulce resonabit epithalamium, et per omnes vicos Ierusalem *Alleluia* cantabitur. Tunc *virgines prudentes atque paratae intrabunt cum sponso ad nuptias,* ut, *ianua clausa, in pacis pulcritudine sedeant in tabernaculis fiduciae et requie opulenta.*

Nuptiae Agni.

Vestitus Christi.

FRUCTUS XII. AETERNITAS REGNI.

Iesus, rex regis filius [8].

45. Sane regnum Dei aeternum aestimari habet iuxta regnantis celsitudinem gloriosum et nobile, pro eo quod non *rex* a *regno,* sed a *rege* regnum trahit originem. Hic autem est rex, qui habet in *vestimento et in femore suo scriptum: Rex regum et Dominus dominantium* [9], cuius *potestas aeterna, quae non auferetur,* et regnum ipsius non corrumpetur, cui omnes *tribus et populi et linguae servient* in aeternum. Et hic est vere *rex pacificus* [10], *cuius vultum et caelum desiderat et universa terra.* — O quam gloriosum est huius excellentissimi Regis regnum, in quo cum ipso regnant omnes iusti, cuius lex est veritas, pax, caritas, vita, aeternitas; quod nec regnantium pluralitate dividitur nec participatione [11] minuitur nec numerositate confunditur nec inaequalitate deordinatur nec circumscribitur loco nec variatur motibus nec tempore mensuratur!

Christus, Rex regum et pacificus.

Gloria huius regni.

Iesus, liber signatus.

46. Ad gloriam regni perfectam non solum requiritur potestas excellens, verum etiam sapientia fulgens, ut non secundum indeterminatae voluntatis arbitrium disponantur gubernacula regni, sed secundum fulgores aeternarum legum a luce sapientiae indecepte manantium. Et haec quidem sapientia scripta est in Christo Iesu tanquam in libro vitae, in quo *omnes thesauros sapientiae et scientiae* [12] recondidit Deus Pater; ac per hoc Unigenitus Dei ut Verbum

Christus, liber vitae.

---

[1] Codd. A C N W Z praefigunt *Dehinc,* D O habent *Data sententia;* pro *flammis exurantur* A C N W Z et 4 *flammis puniantur* [B E *urantur*]. — De *modo fascis* [O P *fasciculi*] vide Matth. 13, 30: Alligate ea in fasciculos.

[2] Apoc. 14, 11. et 20, 9; ultima verba *qui paratus est* etc., sumta sunt ex Matth. 25, 41. — Vat. *pseudoprophetae et qui acceperit* pro *pseudopropheta et qui acceperunt.*

[3] Isai. 66, 24: Et egredientur et videbunt cadavera virorum, qui praevaricati sunt in me. Codd. A B C E F N W Z et 1 *ad occisorum consideranda cadavera, mortua.*

[4] Psalm. 57, 11; deinde respicitur Ps. 109, 1, denique Ps. 62, 10. 11. — Pro *victoriosissimus Agnus* D *Agnus et victor et magnificus.* Verba *scilicet daemonum... seduxerunt* omittuntur in A C N W Z et etiam seq. titulus.

[5] Isai. 30, 26; sequuntur Apoc. 21, 2. et 10 [pro *descenderat* E Q bb *descendit*]; verba *praeparata ad nuptias Agni* respiciunt Apoc. 19, 7: Venerunt nuptiae Agni, et uxor eius praeparavit se. De *gemina stola* cfr. Breviloq. p. VII. c. 7: Praemium consubstantiale consistit in gloria corporis, quae *secunda stola* dicitur... consistit in quadruplici dote corporis etc.

[6] Vat. *gloriosum illum sacrum* pro *sacrum illum.* — Infra respicitur I. Cor. 6, 17: Qui autem adhaeret Deo unus spiritus est. — Pro *vestieturque Christus* A B C E Z non bene *vestiaturque Christus.*

[7] Vide Gen. 37, 3, et cfr. Ezech. 16, 13. Infra respicitur Matth. 25, 1. seqq., et citatur Isai. 32, 18. — Vat. addit *et* post *sedeant,* et *in* ante *requie.*

[8] Pro hoc titulo A C N W Z habent *Iesus, finis optatus* (qui tamen revera est ultimus in ordine), simulque ponunt hic tres primas propositiones, quae infra n. 48. in nostra editione habentur, ubi post *obtinere salutem* continuant: *Sane regnum illud* [nostra ed. *Dei*] *aeternum* etc.

[9] Apoc. 19, 16; sequitur Dan. 7, 14. — Supra pro *trahit originem* O P aa dd *traxit* [R S *trahat*] *originem.* Infra ante *regnum ipsius* Vat. ponit *ideo.*

[10] Cfr. I. Paralip. 22, 9; sequitur III. Reg. 10, 24. — Infra pro *huius excellentissimi* Vat. *huiusmodi excellentissimi;* eadem deinde *Sancti* pro *iusti.*

[11] Codd. A C W Z *partitione.*

[12] Col. 2, 3: In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. Porro *multiformis sapientia Dei* memoratur Eph. 3, 10. — Infra pro *a speculo decoris omnium* Vat. *in speculo decoris sive pulcritudinis omnium;* non pauci codd. *decoro* pro *decoris.*

increatum est sapientiae liber et lux in mente summi Artificis viventibus plena rationibus et aeternis, ut Verbum *inspiratum* in intellectibus angelicis atque beatis, ut Verbum *incarnatum* in mentibus rationalibus carni unitis; ut sic *multiformis sapientia Dei* ex ipso et in ipso per totum regnum refulgeat tanquam a speculo decoris omnium specierum et luminum contentivo et tanquam in libro, in quo secundum profunda Dei mysteria omnia conscribuntur [1].

cellentia ri vitae.

O si talem librum invenire possem, cuius origo aeterna, cuius incorruptibilis essentia, cuius cognitio vita, cuius scriptura indelebilis, cuius inspectus desiderabilis, cuius doctrina facilis, cuius scientia dulcis, cuius profunditas imperscrutabilis, cuius verba inenarrabilia, et unum tamen verbum omnia! Vere, qui hunc invenit librum *inveniet vitam et hauriet salutem a Domino* [2].

Iesus, fontalis radius.

stus omnia innovat.

47. In hoc siquidem regno aeterno *data omnia optima et dona perfecta a Patre luminum* in affluentia *descendunt* [3] et copia per illum qui est superessentialis radius, Christus Iesus, qui, cum sit unus, omnia potest, et in se permanens omnia innovat. Est enim *emanatio quaedam claritatis virtutis omnipotentis Dei sincera,* et ideo *nihil inquinatum* in hunc fontalem radium valet incurrere.

rtatio et loratio.

Ad hunc fontem vitae et luminis curre cum desiderio vivo, quaecumque es, anima Deo devota, et cordis intima vi ad eum exclama [4]: « O inaccessibilis decor Dei excelsi et purissima claritas lucis aeternae, vita omnem vitam vivificans, lux omne lumen illuminans et conservans in splendore perpetuo mille millena lumina fulgurantia [5] ante thronum Divinitatis tuae a primaevo diluculo! O aeternum et inaccessibile, clarum et dulce profluvium fontis absconditi ab oculis omnium mortalium, cuius profundum sine fundo, cuius altum sine termino, cuius amplitudo incircumscriptibilis, cuius puritas imperturbabilis [6] »; ex quo fluvius [7] procedit *olei laetitiae; qui laetificat civitatem Dei,* et torrens ignei vigoris, *torrens,* inquam, *voluptatis divinae,* quo laetabunda ebrietate potati, caelestes illi convivae hymno incessabili iubilant.

Oratio.

Hoc nos oleo sacro perunge huiusque torrentis desiderabilibus guttis sitibundas refocilla fauces arentium cordium, ut in *voce exsultationis et confessionis* [8] decantemus tibi cantica laudis, experientia teste probantes, *quoniam apud te est fons vitae, et in lumine tuo videbimus lumen.*

Iesus, finis optatus.

De beatitudine.

48. Finem namque desideriorum omnium constat esse beatitudinem, quae est « status omnium bonorum congregatione perfectus [9] ». Ad quem quidem statum nullus pervenit nisi per ultimam resolutionem in eum qui est fons et origo bonorum tam naturalium quam gratuitorum, tam corporalium quam spiritualium, tam temporalium quam aeternorum. Et hic est, qui de se ipso dicit: *Ego sum alpha et omega, principium et finis* [10]; quia, sicut per Verbum aeternaliter dictum omnia producuntur, sic per Verbum carni unitum reparantur, promoventur et finiuntur; ac per hoc vere et proprie dictus est *Iesus, quia non est aliud nomen sub caelo datum hominibus,* in quo quis possit obtinere salutem.

Christus alpha et omega.

Oratio.

In te igitur ut finem omnium credens, sperans et amans *ex toto corde, ex tota mente, ex tota anima, ex omni virtute* [11] ferar, desiderate Iesu, quia tu solus sufficis, tu solus salvas, tu solus bonus et suavis es te requirentibus et *diligentibus nomen tuum.* « Tu enim, mi bone Iesu, redemptor es perditorum, salvator redemptorum, spes exsulum, laborantium fortitudo [12], anxiatorum spirituum dulce solatium, triumphantium corona et imperiale fastigium, unica merces et laetitia omnium civium supernorum, inclyta proles summi Dei et fructus sublimis uteri virginalis, uberrimus quoque fons gratiarum omnium, *de cuius plenitudine nos omnes accepimus* [13] ».

---

[1] Cfr. Breviloq. p. 1. c. 8. cum notis nostris.

[2] Prov. 8, 35. — Supra A C N W Z *cuius inspectio* pro *cuius inspectus,* et *cuius verba invariabilia* [O W *innumerabilia*] pro *cuius verba inenarrabilia.*

[3] Iac. 1, 17. Sequitur Sap. 7, 25. — Pro *fontalem* [multi codd. *fontanum*] *radium valet* Vat. *fontalem radium potest.*

[4] Vat. *clama*, deinde *ineffabilis* pro *inaccessibilis*, et post *lucis aeternae* addit *indeficiens.*

[5] Pro *perpetuo mille millena lumina fulgurantia* Vat. *perpetuo multiformia lumina fulgentia;* deinde pro *clarum et dulce* habet *dulceque, clarum et sapidum.*

[6] Anselm. loc. cit. circa finem.

[7] Codd. A B C E W Z *flumen;* deinde respiciuntur Ps. 44, 8: Propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo laetitiae prae consortibus tuis; dein Ps. 45, 5; 35, 9. — Supra post *mortalium* O cc habent *cuius unda sine ortu, cuius latum sine termino, cuius altitudo incircumscriptibilis.*

[8] Psalm. 41, 5; dein 35, 10. — Supra pro *desiderabilibus guttis* Vat. *desiderabilis guttis.* Altera illa familia et sequentem *titulum* et tres primas propositiones ab ipsa supra positas hic omittit. Vide pag. 84, notam 8.

[9] Definitio ex Boethio, III. de Consolat. prosa 2. sumta et communiter recepta. — Infra post *origo bonorum* Vat. cum pluribus codd. addit *omnium.*

[10] Apoc. 1, 8. — Infra pro *Verbum carni unitum reparantur* S *Verbum incarnatum omnia reparantur.* Post *Iesus* D addit *qui interpretatur Salvator.* — Dein respicitur Act. 4, 12.

[11] Respicitur Marc. 12, 30. — Pro *et suavis es te* Vat. *et suavis es*, omittens *te.* — Deinde respicitur Ps. 5, 12: Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum.

[12] Vat. addit *auxiliator oppressorum.*

[13] Anselm., loc. cit., ubi allegatur Ioan. 1, 16. Supra post *unica* A C N W Z ponunt *spes et* pro *merces et*, ac post *summi Dei* D addit *et aeterni Regis.*

ORATIO PRO OBTINENDIS SEPTEM DONIS SPIRITUS SANCTI.

49. Oramus igitur clementissimum Patrem per te, Unigenitum eius pro nobis hominem factum, crucifixum et glorificatum, ut de thesauris suis emittat[1] in nos Spiritum gratiae septiformis, qui super te in omni plenitudine *requievit:* spiritum, inquam, *sapientiae,* quo fructum *ligni vitae,* quod vere tu es[2], videlicet sapores vivificos degustemus; donum etiam *intellectus,* quo mentis nostrae contuitus illustrentur; donum *consilii,* quo post tuorum vestigia gressuum rectarum semitarum itineribus incedamus; donum *fortitudinis,* quo impugnantium hostium violentias enervare possimus; donum *scientiae,* quo sacrae doctrinae tuae repleamur fulgoribus ad discretionem boni et mali; donum *pietatis,* quo induamus[3] misericordiae viscera; donum *timoris,* quo, recedentes ab omni malo, aeternae Maiestatis tuae reverentiali pondere tranquillemur. — Haec enim nos in illa sacra tua quam nos docuisti oratione petere voluisti; haec et nunc per crucem tuam petimus obtinere ad laudem sanctissimi nominis tui, cui cum Patre et Spiritu sancto omnis sit honor et gloria, gratiarum actio, decus et imperium per infinita saecula saeculorum. Amen[4].

EXPLICIT LIGNUM VITAE.

ADDITAMENTUM[1].

Haec est meditatio quaedam rhythmice facta a fratre Bonaventura, Generali ordinis fratrum Minorum, de operationibus D. N. Iesu Christi, in qua quidem incipit ipsum describere secundum generationem aeternam quantum ad quatuor conditiones nobilissimas, scilicet essentiae, sapientiae, potentiae et benevolentiae. Et haec habentur per ordinem in ipso versu[2]. Deinde describit eum ut promissum Patriarchis, praefiguratum a Prophetis, ut conceptum et ut natum, et ex hoc per ordinem totum processum vitae quantum ad facta notabilia usque ad distributionem donorum Spiritus S. — Praemittit autem unum versiculum dignificans[3] crucem ex *irrigatione fontis, adornatione floris, fecundatione fructus excellentissimi.* Qui quidem *fons, flos* et *fructus* est Dominus Iesus Christus, cuius nobilitates in sequentibus declarantur et sunt in universo septuaginta duae. Voluit autem, quod ibi fieret quidam cantus, quo possit cantari ad modum cantionis. Unde per primum versiculum omnes cantantur in duobus cantibus alternatim, et ad quemlibet respondetur altera medietas primi versus, secundum quod consonat finis cantus. — In ultimo autem versu se convertit ad vocem orationis, ut per Christum supra descriptum sit ipsa crux veris christianis initium vitae, progressus vitae et consummatio gloriae. — Describitur autem hic Iesus Christus crucifixus sub typo cuiusdam arboris, primo quantum ad *radicem* seu initium, secundo quantum ad *stipitem* seu profectum, tertio quantum ad *ramificationem* seu consummationem, ibi: *Iesus, futura praevidens,* quartum quantum ad fructificationem, ibi: *Iesus, captivos eruens.*

O crux, frutex salvificus,
Vivo fonte rigatus,
Quem flos exornat fulgidus,
Fructus fecundat gratius.
Iesus, ex Patre genitus,
Iesus, liber signatus,
Iesus, cunctorum dominus,
Iesus, desideratus. ℟. O crux etc.
Iesus, promissus Patribus,
Iesus, praefiguratus,
Iesus, emissus caelitus,
Iesus, Mariae natus. ℟. Quem etc.
Iesus, sub Lege positus,
Iesus, Magis monstratus,
Iesus, redemptus parvulus,
Iesus, infans fugatus. ℟. O crux etc.

---

[1] Vat. *mittat.* — Porro respiciuntur Isai. 11, 2. et 3.

[2] Pro *ligni vitae, quod vere tu es, videlicet* A B E N W Z *lignum vitae, septem videlicet.*

[3] Vat. *induamur.* — De oratione dominica vide Matth. 6, 9. seqq. et Luc. 11, 2. seqq.

[4] In B et pluribus aliis codd. etiam non specialiter a nobis collatis hic sequuntur illae duae strophae supra pag. 69. n. 6. positae: *His nos ciba fructibus,* quae etiam in cod. C simul cum hac oratione pro obtinendis septem donis Spiritus S. ponuntur in fine prologi. Cfr. pag. 69. nota 7. Cod. L post *Amen* sic istos versiculos explicando exhibet: *Petitio septem donorum.* His nos, crux, *dono sapientiae* ciba fructibus — *dono intellectus* illustra cogitatus — *dono consilii* rectis duc itineribus — *dono fortitudinis* hostis frange conatus — *dono scientiae* sacris reple fulgoribus — *dono pietatis* spira pios affectus (pro *afflatus*) — *dono timoris* sis te Christum timentibus — tranquillus vitae status. Amen.

Notae ad additamentum.

[1] Genuinus rhythmus S. Bonaventurae, qui cum prima et duabus ultimis strophis habet 60 versiculos, a subsequentibus auctoribus multipliciter mutatus et adauctus est. Plurimos versiculos addidit Fr. Ubertinus a Casali (cfr. Prolegom. c. I. § 3.); Bonelli in suo Supplemento III. coll. 1159-1162 praeter genuinos versiculos praebet ex quodam codice Mantuano alios plerumque differentes, qui numero sunt 76. Ipse etiam hos Bonaventurae tribuit; sed hoc minime est verisimile, praesertim cum etiam aliae et differentes huius rhythmi formae in diversis codicibus inveniantur. Exemplum tale publicamus in hoc additamento sumtum ex cod. bibliothecae Laurentianae Florentiae (Plut. XIX. cod. 10. chart. fol. 206 r. col. 1.) et altero cod. Urbinate n. 121. Ex eodem etiam patet, hunc rhythmum adaptatum esse ad cantandum, de quo plura vide in nostris Prolegomenis loc. cit.

Ex quodam cod. bibliothecae regiae Monachii (codd. Lat. n. 9084. fol. 52) adiungimus speciminis causa primas strophas genuinas cum brevibus expositionibus.

[2] Auctor voces *versus* et *versiculos* sumit pro *stropha.*

[3] Ita uterque codex.

Iesus, puer proficiens,
Iesus, vir baptizatus,
Iesus, panis esuriens,
Iesus, victor tentatus. ℟. Quem etc.
Iesus, nobis circumiens,
Iesus, nobis lassatus,
Iesus, pro nobis indigens,
Iesus, inhonoratus. ℟. O crux etc.
Iesus, miranda faciens,
Iesus, verbis sensatus
Iesus, peccata diluens,
Iesus, transfiguratus. ℟. Quem etc.
Iesus, unguentis redolens,
Iesus, asello latus,
Iesus, subiectis serviens,
Iesus, agnus oblatus. ℟. O crux etc.
Iesus, futura praevidens,
Iesus, angustiatus,
Iesus, cruore effluens,
Iesus, orans prostratus. ℟. Quem etc.
Iesus, emptus argenteis,
Iesus, turba vallatus,
Iesus, captus ab impiis,
Iesus, ter denegatus. ℟. O crux etc.
Iesus, satur opprobriis,
Iesus, vultu velatus,
Iesus, concisus alapis,
Iesus, colaphizatus. ℟. Quem etc.
Iesus, astrictus vinculis,
Iesus, perflagellatus,
Iesus, punctus aculeis,
Iesus, dire plagatus. ℟. O crux etc.
Iesus, risus a perfidis,
Iesus, falso accusatus,
Iesus, spretus a populis,
Iesus, morte damnatus. ℟. Quem etc.
Iesus, crucem circumferens,
Iesus, veste nudatus,
Iesus, morti se offerens,
Iesus, ligno clavatus. ℟. O crux etc.
Iesus, orbem concutiens,
Iesus, planctu rigatus
Iesus, Matri compatiens,
Iesus, felle potatus. ℟. Quem etc.
Iesus, clamando moriens,
Iesus, transverberatus,
Iesus, infernum adiens,
Iesus, intumulatus. ℟. O crux etc.
Iesus, captivos eruens,
Iesus, resuscitatus,
Iesus, ad Patrem rediens,
Iesus, glorificatus. ℟. Quem etc.
Iesus, dona distribuens,
Iesus, clarificatus,
Iesus, monarcha praesidens,
Iesus, summe beatus. ℟. O crux etc.
Iesus, purgans a sordibus,
Iesus, splendor optatus,
Iesus, spirans afflatibus,
Iesus, cruce immolatus. Respondit:
Per hunc, crux, christiformibus
Esto vitalis status,
Profectus in virtutibus
Ac sempiternus status.

Expliciunt LXXII operationes Iesu Christi.

Alius codex bibliothecae Monachii genuinas exhibet strophas, sed singulis versiculis et fructibus adiungit tres breves explicationes. Sufficiat hic referre tantum primas strophas.

Tituli Ligni vitae cum expositione articulata.

O frutex salvificus,	obumbrans ab aestu vitiorum, alliciens ramis factorum, recreans foliis verborum.
Vivo fonte rigatus,	ut cresceret in fidelium cordibus, ut dilataretur in omnibus terrae finibus, ut exaltaretur in Ecclesiis omnibus.
Cuius flos aromaticus,	visu pulcherrimus, odoratu suavissimus, tactu acceptissimus.
Et fructus desideratus.	a Patriarchis in offerendo, a Prophetis in praenuntiando, ab Angelis in promittendo.
A. Origo. Iesus, origine praeclarus. (Ramus I.)	Parente nobili, generatione inenarrabili, ordine ineffabili.
Iesus, ex Deo genitus,	ex Patris fecunditate, in temporis (!) aeternitate, cum Prolis Divinitate.
Iesus, praefiguratus,	ad Patrum consolationem, ad fidei confirmationem, ad hominum praeparationem.
Iesus, emissus caelitus,	ut medicus expertus ad sanandum, ut exemplar clarum ad imitandum, ut amicus verus ad adiuvandum.
Iesus, Maria natus.	cum honore propriae Matris, cum iubilo militiae caelestis, cum gaudio machinae mundialis etc.